

**Hallituksen esitys eduskunnalle voimalaitosverolaiksi
sekä laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain
16 §:n muuttamisesta ja verotilistä annetun lain 1 §:n
muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi voimalaitosverolaki. Siinä otettaisiin käyttöön päästökauppajärjestelmästä pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla ansiottomasti hyötyviin voimalaitoksiin kohdistuva vero. Vero tuloutettaisiin valtiolle. Voimalaitosvero kohdistuisi päästökaupan ulkopuolisiin ydin-, vesi- ja tuulivoimalaitoksiin, jotka on otettu käyttöön ennen vuotta 2004. Vero määräytyisi kiinteistöverotuksessa käytettyjen voimalaitosrakennusten ja -rakennelmien jälleenhankinta-arvojen perusteella. Veron soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät nimellisteholtaan alle yhden megavolttiampeerin tehoiset voimalaitokset. Lisäksi vero porrastettaisiin siten, että täysimääräinen vero kannettaisiin vasta yli 10 megavolttiampeerin tehoisista voimalaitoksista.

Vero kohdistuisi noin 130 vesivoimalaitokseen, neljään ydinvoimalaitosyksikköön ja 10–15 tuulivoimalaitokseen. Tuulivoimalaitokset jäisivät veron ulkopuolelle siinä vaiheessa, kun viimeisimmät ennen vuotta 2004 valmistuneet voimalaitokset poistuisivat käytöstä.

Veroa olisi velvollinen suorittamaan voimalaitostoiminnan harjoittaja. Vero ilmoitettaisiin oma-aloitteisena verona kausiveroilmoituksella Verohallinnolle ja maksettaisiin verotilille kerran vuodessa.

Voimalaitosvero kohdentuisi siten, että vesivoimalaitosten osuus verosta olisi noin kolme neljäsosaa ja ydinvoimalaitosten noin neljäsosa. Käytännössä valtaosa verosta ka-

navoituisi muutamalle suurelle vesi- ja ydinvoiman tuottajalle tai niitä omistavalle yritykselle. Verosta kohdistuisi teollisuuteen noin kolmannes ja kunnallisiin energialaitoksiin noin kuudennes.

Vero lisäisi valtion vuotuisia voimalaitosverotuottoja noin 50 miljoonalla eurolla.

Ehdotettu, pääosin vesi- ja ydinvoimaan kohdistuva vero ei vaikuttaisi eräitä poikkeustilanteita lukuun ottamatta sähkön tukkuhintaan, joka määräytyy pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla tuotantokustannuksiltaan kalleimman sähköä tuottaneen voimalaitoksen rajakustannusten mukaisesti. Verolla ei siten pääsääntöisesti arvioida olevan vaikutusta tuloeroihin, koska sen katsotaan pienentävän voimalaitosten omistajien voittoa. Koska vero kohdistuisi vain ennen vuotta 2004 käyttöön otettuihin voimalaitoksiin, sillä ei katsota olevan vaikutusta uuden sähköntuotantokapasiteetin investointipäätöksiin ja niistä saataviin tuotto-odotuksiin.

Elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin ja verotilistä annettuun lakiin tehtäisiin voimalaitosverosta aiheutuvia veronkantoteknisiä muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2014 alusta edellyttäen, että komissio hyväksyy veroon ehdotetut rajaukset valtiontukimenettelyssä.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Energiaverotus.....	5
Kiinteistöverotus.....	6
Verotili.....	8
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	9
Energiaverotus ja valmisteverotus.....	9
Valtiontuet.....	10
Päästökauppa.....	11
2.3 Kansainvälinen vertailu.....	12
2.4 Nykytilan arviointi.....	13
Päästökaupan vaikutus sähkömarkkinoihin.....	13
Päästökaupan vaikutus lämpömarkkinoihin.....	14
Ansiottomien voittojen käsite.....	15
Ansiotonta voittoa saavat tuotantolaitokset.....	15
Ansiottomien voittojen määrä.....	16
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	17
3.1 Esityksen tavoitteet.....	17
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	17
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	18
Veron kohde ja rajaukset.....	18
Veron peruste ja määrä.....	19
Verotusmenettely.....	20
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	21
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	21
4.2 Ympäristövaikutukset.....	23
4.3 Vaikutukset viranomaistoimintaan.....	23
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	23
5 ASIAN VALMISTELU.....	23
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	26
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	26
1.1 Voimalaitosverolaki.....	26
1.2 Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	31
1.3 Laki verotilistä annetun lain muuttamisesta.....	31
2 VOIMAANTULO.....	31
LAKIEHDOTUKSET.....	32
Voimalaitosverolaki.....	32
LIITE.....	36
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	38
Laki verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	39
LIITE.....	40
RINNAKKAISTEKSTIT.....	40

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta.....	40
Laki verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	41

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Sähkön tukkuhinta muodostuu pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla tuotantokustannuksiltaan kalleimman sähköä tuottaneen voimalaitoksen rajatuotantomuodon kustannusten mukaisesti. Käytännössä kivihiilellä tuotettu lauhdesähkö on pääosin se rajatuotantomuoto, jonka mukaan sähkön markkinahinta määräytyy. Rajatuotantomuotoa edullisimmille tuotantomuodoille, Pohjoismaissa erityisesti vesi- ja ydinvoimalle, syntyy tästä hinnoittelumekanismista merkittävää taloudellista hyötyä.

EU:n päästökauppajärjestelmällä eli markkinaperusteisella voimalaitosten hiilidioksidipäästöjen hinnoittelujärjestelmällä on huomattava vaikutus sähkömarkkinoihin. Päästökauppajärjestelmä lisää entisestään fossiilista polttoainetta käyttävän rajatuotantomuodon kustannuksia ja siten sähkön tukkuhinta nousee pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla. Näin tapahtuu, vaikka suurin osa pohjoismaisesta sähköntuotannosta on päästötöntä vesi- ja ydinvoimaa eivätkä näiden tuotantomuotojen kustannukset muutu päästökaupan vaikutuksesta. Tämän seurauksena kyseisten sähköntuottajien voitot kasvavat entisestään päästökaupan takia. Näitä päästökaupasta johtuvia lisävoittoja kutsutaan ansiottomiksi voitoiksi sen takia, että ne syntyvät EU:n käyttöönottan päästökauppajärjestelmän perusteella ja ovat luonteeltaan ansiotonta tulonsiirtoa sähkönkäyttäjiltä sähkön tuottajille.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaisesti tätä ansiotonta voittoa leikattaisiin osittain verolla. Vero nostaisi rajatuotantomuotoa edullisempien tuotantomuotojen tuotantokustannuksia eli verolla leikattaisiin osittain valtiolle hyvän veronmaksukyvyyn omaavien voimalaitosten kasvaneita voittoja, mutta se ei nostaisi sähkön hintaa pohjoismaisilla tukkuarkkinoilla sen rajatuotantomuotoon perustuvan hinnoittelun takia.

Ansiottoman voiton määräksi on Suomessa 2000-luvun puolivälissä tehdyissä selvityksissä arvioitu päästöoikeuden hinnalla 15 euroa hiilidioksiditonnilta noin 500 miljoonaa euroa. Kymmenen euron suuruisella päästö-

oikeuden hinnalla ja nykyisellä sähkömarkkinarakenteella ansiottoman voiton määräksi arvioidaan noin 200 miljoonaa euroa. Ansiottoman voiton määrää ei voida kuitenkaan käytännössä määrittää yritystasolla, vaan se on arvio järjestelmätason voitoista.

Suomessa on harkittu päästökaupasta aiheutuvien sähköntuotannon ansiottomien voittojen verottamista jo usean vuoden ajan. Vuosina 2006 ja 2009 talouspoliittinen ministerivaliokunta antoi tehtäväksi selvittää mahdollisuudet ottaa Suomessa käyttöön ansiottomia voittoja koskeva niin sanottu windfall-vero. Kauppa- ja teollisuusministeriö ja valtiovarainministeriö selvittivät vuonna 2006 erilaisia vaihtoehtoja ansiottoman voiton rajoittamiseksi.

Aikaisempien selvitysten lähtökohtana on ollut se, että ansiottomien voittojen verotuksen ulkopuolelle jätettäisiin sellaiset tuotantoteknologiat, jotka ovat kansallisen ja EU:n energiapolitiikan edistämiskohteina, kuten tuulivoima, pienvesivoima sekä sähkön ja lämmön yhteistuotanto. Veron kohteena olisi ollut lähtökohtaisesti ydinvoima ja suuri vesivoima. Näistä ulkopuolelle olisi vielä rajattu Kioton sopimuksen hyväksymisen jälkeen (vuosi 1997) rakennettu tai rakennettava uusi vesi- ja ydinvoimatuotanto, koska sen voidaan ajatella rakennetun päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Komission virkamiesten kanssa käydyssä keskustelun perusteella rajavuoden tulisi kuitenkin perustua päästökauppajärjestelmän valmisteluun tai käyttöönottamiseen.

Suomessa on 1960-luvulla oikeuskäytännössä hyväksytty järjestely, jossa voimalaitosyhtiö voi luovuttaa sähköä omistajilleen, esimerkiksi sähköyhtiölle tai teollisuusyritykselle, omakustannushintaan ilman, että omakustannushinnan ja markkinahinnan välisestä erotuksesta katsottaisiin muodostuvan osakasyrityksille tuloverotuksessa peiteltyä osinkona verotettavaa etuutta. Tämä perustuu niin sanottuun Mankala-periaatteeseen. Ansiotonta voittoa leikkaavan veron käyttöönotto vaikuttaisi myös osakkuussähkön tuotantokustannuksiin samoin kuin teollisuuden itse tuottaman, veron piirissä olevan sähkön tuotantokustannuksiin. Verovalmistelun eräksi

lähtökohdaksi asetettiin alun perin se, että teollisuuden omatuotanto- ja osakkuussähköön ei kohdistettaisi veroa. Oikeudellisten, teknisten, veron soveltamisalan rajauksiin ja EU:n valtioneuvoston päätöksiin liittyvien ongelmien takia veroa ei voida ottaa käyttöön kyseisen rajauksen pohjalta, vaan saadun selvityksen perusteella veron tulisi olla laaja-alainen ja soveltua kaikkiin ansiotonta voittoa saaviin tuotantolaitoksiin ja koskea siten myös osakkuussähköä.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan on kirjattu, että vero toteutetaan kyseisille energiasektoreille esimerkiksi kiinteistön arvoon perustuvana verona, jolla kerättäisiin vuositasolla noin 170 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaan myös uraaniveron käyttöönoton mahdollisuudet ja tarkoituksenmukaisuus selvitetään. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaan ansiottoman voiton veroa ja uraaniveroa selvitetään yhdessä toistensa vaihtoehtoina. Hallitus päätti kevään 2013 kehysriihessä alentaa veron tuottotavoitteen 50 miljoonaan euroon.

Tässä esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi vero edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti. Vero nimettäisiin voimalaitosveroksi, jonka määrääytymisen perusteena hyödynnettäisiin voimalaitosten kiinteistöverotuksessa käytettyjä jälleenhankinta-arvoja. Vero tilitettäisiin valtiolle vuotuisena oma-aloitteisena verona.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Energiaverotus

Energiatuotteiden verotuksesta säädetään nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994), jäljempänä *polttaineverolaki*, sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996), jäljempänä *sähköverolaki*.

Valmisteveron alaisia tuotteita ovat moottoribensiini, dieselöljy, bioetanoli, biodiesel, kevyt ja raskas polttoöljy sekä sähkö ja lämmöntuotannon polttoaineet kuten kivihiili, maakaasu ja turve. Biokaasu ja puu ovat verottomia polttoaineita. Fossiilisista ja biope-

räisistä polttonesteistä sekä kivihiilestä ja maakaasusta kannetaan valmisteverona polttoaineen energiasältöön perustuvaa energiasältöveroa ja polton ominaishiilidioksidipäästöön perustuvaa hiilidioksidiveroa, jossa otetaan huomioon myös polttoaineen elinkaaren aikaiset hiilidioksidipäästöt. Sähkön ja turpeen verotus ei perustu edellä mainitulla tavalla polttoaineen energia- ja hiilisisältöön vaan niistä kannetaan valmisteverona energiaveroa.

Sähköveroa kannetaan kaikesta sähköstä sen tuotantotapaan katsomatta, eikä vero siten perustu sähkön tuottamiseen käytettyjen polttoaineiden hiili- tai energiasältöön. Sähköntuotannon polttoaineet ovat verottomia, mutta sitä vastoin käytettäessä veronalaisia polttoaineita lämmöntuotantoon on niistä suoritettava valmisteveroa. Yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa verotetaan vain lämmön tuottamiseen käytettyjä veronalaisia polttoaineita. Verotus perustuu kulutukseen luovutettuun lämpöön, jolla tarkoitetaan voimalaitokselta kaukolämpö- ja prosessihöyryverkkoon ja vastaavaan hyötykäyttöön luovutettua lämpöenergiaa.

Sähkön valmisteveron määrä on porrastettu korkeampaan (I) ja alempaan (II) veroluokkaan. Teollisuudessa käytetystä sähköstä suoritetaan alemman veroluokan mukainen vero 0,69 senttiä kilowattitunnilta. Veroluokan I veroa 1,69 senttiä kilowattitunnilta suoritetaan sähköstä, joka käytetään esimerkiksi yksityistaloudessa, maa- ja metsätaloudessa, rakentamisessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä yleensäkin palvelutoiminnassa. Sähköstä suoritetaan vero tyypillisesti siinä vaiheessa, kun se luovutetaan sähköverkosta tai muutoin kulutukseen. Voimalaitosyhtiö ei maksa veroa vaan verkonhaltija, mitä kautta se siirtyy sähkön kuluttajan maksettavaksi.

Sähköveron tuotto oli 917 miljoonaa euroa vuonna 2012, ja se jakaantui siten, että veroluokan I tuotto oli 662 miljoonaa euroa ja veroluokan II 255 miljoonaa euroa. Veroluokan II tuotossa ei ole otettu huomioon energiain- tensiivisen teollisuuden energiaverojen palautusta, jonka pääosin sähköverosta koostuvaksi määräksi arvioidaan noin 200 miljoonaa euroa, eikä maatalouden palautusta, jon-

ka määräksi arvioidaan noin 50 miljoonaa euroa vuonna 2012.

Kiinteistöverotus

Yleistä

Kiinteistövero määrätään kiinteistöverolain (654/1992) nojalla kiinteistön verotusarvon ja kunnassa sovellettavan kiinteistöveroprosentin perusteella. Laki koskee Suomessa olevia kiinteistöjä. Kiinteistöihin rinnastetaan vuokramaalla olevat rakennukset ja rakennelmat sekä erottamattomat määräalat.

Kiinteistövero määrätään erikseen maapohjan ja rakennuksen osalta. Kiinteistövero suoritetaan kiinteistön sijaintikunnalle. Verovelvollisia ovat kiinteistön omistaja ja omistajan veroinen haltija. Rakennuksesta menevän veron on velvollinen suorittamaan rakennuksen tai rakennelman omistaja riippumatta hänen oikeudestaan maapohjaan. Kunta ei ole verovelvollinen omalla alueellaan omistamistaan kiinteistöistä ja niillä olevista rakennuksista.

Kiinteistöveron määrä on kiinteistöveroprosentin mukainen osuus kiinteistön edellisen vuoden verotusarvosta.

Kunnassa sovellettavista kiinteistöveroprosenteista päättää vuosittain kunnanvaltuusto kiinteistöverolaissa sallitun vaihteluvälin puitteissa. Kunnanvaltuuston on vahvistettava vähintään kaksi kiinteistöveroprosenttia: yleinen kiinteistöveroprosentti ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentti. Yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluväli on 0,6–1,35 ja vakituisten asuinrakennusten 0,32–0,75. Lisäksi kunta voi määrätä kiinteistöveroprosentin myös muille asuinrakennuksille kuten vapaa-ajan asunnoille, voimalaitoksille ja rakentamattomalle rakennuspaikalle sekä yleishyödyllisen yhteisön omistamalle rakennukselle ja sen maapohjalle. Voimalaitosten kiinteistöveroprosentin vaihteluväli on 0,6–2,85.

Kiinteistön verotusarvo

Kiinteistöverotusta varten kiinteistölle vahvistetaan verotusarvo. Kiinteistön verotusarvo määrätään varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005), jäljempänä *arvostamislaki*, 5 luvun säännösten mu-

kaan. Tarkemmat säännökset rakennuksen jälleenhankinta-arvon perusteista sisältyvät valtiovarainministeriön vuosittain antamaan asetukseen. Rakennusmaan tarkemmat laskentaperusteet vahvistaa Verohallinto vuosittain.

Arvostamislain mukaan maapohjan verotusarvoa määrättäessä on otettava huomioon muun ohessa kiinteistön sijainti, käyttötarkoitus, rakennusoikeus, liikenneyhteydet ja kunnallistekninen valmiusaste sekä paikkakunnalla maksettujen kauppahintojen perusteella todettu kohtuullinen hintataso. Jollei maapohjan osalta ole erikseen muuta säädetty, sen arvoksi katsotaan käypä arvo.

Verohallinto vahvistaa vuosittain kunkin kunnan osalta tarkemmat rakennusmaan verotusarvon laskentaperusteet. Verohallinnon antaman päätöksen (3/2013) mukaan rakennusmaan verotusarvon laskennassa käytetään kuntakohtaisia tonttihintakarttoja ja arviointiohjeita. Ohjeiden arvot ovat rakennusmaan keskimääräisiä käypiä arvoja ja ne perustuvat pääsääntöisesti toteutuneisiin kauppahintoihin. Hinnaltaan samanarvoiset alueet muodostavat yhden hinta-alueen.

Tonttihintakartassa oleva arvo (aluehinta) osoittaa rakennusmaan arvon joko kerrosneliometriä tai tonttinelioometriä kohden kaavan mukaisessa käytössä tietyllä alueella. Käyvät, aluekohtaiset arvot on annettu muun muassa asuinrakennusten, työkalurakennusten, liikke- ja toimistorakennusten sekä teollisuusrakennusten tonteille. Haja-asutusalueella käytetään rakennusmaan arvostuksessa kuntakohtaisia perushintoja neliometriä kohti.

Rakennuksen ja rakennelman verotusarvo määrätään jälleenhankinta-arvon ja siitä tehtävien ikälennusten perusteella. Rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteet vahvistaa valtiovarainministeriö.

Rakennusten arvostuksessa ei oteta huomioon rakennuskustannusten alueellisia eroja, vaan rakennukset arvostetaan samoin perusteina on käytetty 70 prosenttia keskimääräisistä rakennuskustannuksista. Rakennuksen myyntihinnalla ja todellisilla rakennuskustannuksilla ei siten yleensä ole merkitystä rakennuksen jälleenhankinta-arvoa määrättäessä. Rakennusten arvoon ei lasketa mukaan esimerkiksi koneita tai laitteita.

Asetuksessa on määritelty eri rakennustyypeille omat arviointiohjeet, joiden mukaan jälleenhankinta-arvo lasketaan rakennuksen koon sekä laatu- ja varustetason perusteella. Rakennuksen jälleenhankinta-arvo saadaan kertomalla rakennuksen pinta-ala tai tilavuus kyseisen rakennuksen varustetason mukaan korjatulla pinta-alan tai tilavuuden perusarvolla. Asetuksen sisältämät yksikköarvot tarkistetaan vuosittain rakennuskustannusindeksin muutosta vastaavasti. Vuoden 2012 verotusarvoa määrättäessä sovelletaan rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista annettua valtiovarainministeriön asetusta (634/2012). Rakennuksen verotusarvo saadaan, kun sen jälleenhankinta-arvosta tehdään vuotuiset ikäalennukset.

Käytössä oleva ikäalennusjärjestelmä perustuu rakennuksen taloudellisena käyttöaikana tasaisesti tapahtuvaan arvon alentumiseen. Tästä syystä rakennuksen verotusarvo ei välttämättä kuvaa rakennuksen todellista arvoa.

Ikäalennukset lasketaan rakennuksen valmistumisvuodesta alkaen. Käytössä olevan rakennuksen arvoksi katsotaan aina kuitenkin vähintään 20 prosenttia jälleenhankinta-arvosta. Ikäalennukset voivat tällöin olla enintään 80 prosenttia jälleenhankinta-arvosta. Vesi- ja ydinvoimalaitoksen arvo on kuitenkin aina vähintään 40 prosenttia jälleenhankinta-arvosta. Ikäalennusten enimmäismäärä on tällöin 60 prosenttia jälleenhankinta-arvosta.

Perusparannusten ja huomattavien kunnossapitotöiden vaikutus rakennuksen arvoon arvioidaan tapauskohtaisesti. Jos rakennuksen taloudellinen käyttöikä pitenee peruskorjaustoimenpiteiden takia, rakennuksen ikäalennusta alennetaan vastaavasti. Käytännössä tämä tehdään niin sanotusti nuorentamalla rakennusta eli määrittämällä ikäalennusten laskentavuosi uudelleen vastaamaan peruskorjaustoimenpiteistä johtuvaa käyttöiän pidentystä.

Maapohjan ja rakennusten verotusarvo vahvistetaan kiinteistöveron määräämisvuotta edeltävän kalenterivuoden tietojen pohjalta edellä selostetulla tavalla. Kunkin verovuoden kiinteistöverotuspäätökset lähetetään verovelvollisille jo saman vuoden maaliskuussa. Jos kiinteistöveron perusteena olevissa

tiedoissa on virheitä tai puutteita, verovelvollisen on ilmoitettava Verohallinnolle tiedoissa olevat virheet ja puutteet määräajassa. Kiinteistöverotus päättyy Verohallinnon määräämänä ajankohtana, kuitenkin viimeistään kalenterivuoden loppuun mennessä. Yleensä kiinteistöverotus on päätynyt syyskuussa ja eräpäivät ovat olleet syys- ja marraskuussa.

Voimalaitosten kiinteistöverotus

Kiinteistöverotuksessa voimalaitoksena pidetään vain sähköä tuottavia voimalaitoksia. Pelkästään lämpöä tuottava tai energian jakelua harjoittava lämpölaitos tai lämpökeskus ei siten ole kiinteistöverolaisissa tarkoitettu voimalaitos. Jos samassa laitoksessa tuotetaan sekä sähköä että lämpöä, laitoksen pääasiallinen tuotantomuoto ratkaisee sen, pidetäänkö laitosta kiinteistöverotuksessa voimalaitoksena. Voimalaitoksena ei myöskään ole pidetty laitoksia, jotka tuottavat energiaa vain tuotantolaitoksen omaan tarpeeseen.

Voimalaitosten kuten muidenkin rakennusten ja rakennelmien arvo määrätään arvostamislain 30 §:n mukaan jälleenhankinta-arvon ja siitä tehtävien ikäalennusten perusteella. Vesivoimalaitoksen ja sen rakenteiden jälleenhankinta-arvon perusteista on erillinen valtiovarainministeriön asetusta (viimeisin 633/2012). Ydin- ja tuulivoimaloiden jälleenhankinta-arvon perusteet sen sijaan vahvistetaan valtiovarainministeriön asetuksen (634/2012) 21 §:n mukaan rakennuskustannusten perusteella. Jälleenhankinta-arvoksi katsotaan 70 prosenttia vastaavan rakennuksen tai rakennelman rakennuskustannuksista.

Kiinteistöverolain 14 §:n 1 momentin mukaan kunnanvaltuusto voi määrätä erikseen veroprosentin, jota sovelletaan voimalaitokseen sekä ydinpolttoaineen loppusijoituslaitokseen kuuluviin rakennuksiin ja rakennelmiin. Vesi- ja tuulivoimalaitokseen, jonka nimellisteho on enintään 10 megavolttiamppeeria (pienvoimalaitos), sovelletaan kuitenkin kiinteistöverolain 14 §:n 2 momentin mukaan yleistä kiinteistöveroprosenttia.

Voimalaitosten rakennuksista ja rakennelmista kerätään alustavan arvion mukaan kiinteistövero vuodelle 2013 kiinteistöverotuksessa 54 miljoonaa euroa, josta ydinvoimalai-

tosten osuus on 17 miljoonaa euroa, pienvoimalaitosten noin miljoona euroa ja muiden voimalaitosten 37 miljoonaa euroa.

Verotili

Verotililakia (604/2009) sovelletaan Verohallinnon kantamiin oma-aloitteisesti ilmoitettaviin ja maksettaviin veroihin tietyin lain 1 §:n 5 momentissa mainituin poikkeuksin.

Verotililaissa säädetään sen soveltamisalaan kuuluvien verojen ilmoittamisesta, maksamisesta, palauttamisesta ja perimisestä. Laki sisältää säännökset muun muassa verotilijärjestelmästä, sen tietosisällöstä ja käyttötarkoituksesta, verotilin täsmäyttämistä ja verotiliotteesta, kausiveroilmoituksen antamisesta, verojen maksamisesta ja palauttamisesta sekä maksujen ja palautusten käyttämisestä verojen suorituksiksi samoin kuin verotilin viivästysseuraamuksista. Lisäksi verotililaissa on säännökset verotilin virheiden korjaamisesta sekä oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja muutoksenhausta verotililain nojalla annettuihin päätöksiin. Säännökset ovat kaikille lain soveltamispiirissä oleville verolajeille yhteisiä menettelysäännöksiä.

Verotililaissa säädetään ilmoittamiseen liittyvästä menettelystä, kuten ilmoituksen antamistavasta, antamisajankohdasta ja allekirjoittamisesta. Ilmoittamisvelvollisuuden sisällöstä ja kohdekaudesta, jolta ilmoitus annetaan, säädetään sen sijaan asianomaisissa verolaeissa.

Sähköinen kausiveroilmoitus on annettava viimeistään kalenterikuukauden yleisenä eräpäivänä eli kuukauden 12. päivänä ja muu kuin sähköinen kausiveroilmoitus viimeistään sen kalenterikuukauden 7. päivänä, jona kohdekauden vero on asianomaista veroa koskevan lain mukaan ilmoitettava.

Kausiveroilmoituksen myöhästyessä peritään myöhässä ilmoitetulle maksettavan veron määrälle myöhästymismaksua 15 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan ilmoituksen määräpäivästä sen antamispäivään. Myöhästymismaksua peritään kuitenkin enintään 15 000 euroa.

Verotilimenettelyyn kuuluvat verot ja muut velvoitteet erääntyvät maksettaviksi kuukauden yleisenä eräpäivänä, joka on kuukauden 12. päivä. Maksut maksetaan asiakaskohtais-

ta viitenumeroa käyttäen Verohallinnon pankkitileille, jotka on tarkoitettu verotilille suoritettavia maksuja varten. Verovelvollinen ei voi valita, minkä verotilille kirjatusta velvoitteistaan maksaa. Maksut käytetään velvoitteiden suorituksiksi verotililaissa säädettyssä järjestyksessä.

Verotililain nojalla Verohallinto ylläpitää kunkin verovelvollisen veroista ja maksuista verotiliä. Verotilille maksettavat verot kirjataan velvoitteiksi ja palautettavat verot ja verovelvollisen maksamat maksut hyvityksiksi. Velvoite kirjataan verotilille velvoitteen eräpäivänä ja hyvitys verotililaissa määriteltynä hyvityksen arvopäivänä. Hyvitykset käytetään velvoitteiden suorituksiksi verotililaissa säädettyssä järjestyksessä. Suoritusjärjestys määrittelee sen, mitkä verot ja mitkä veronsaajat jäävät ilman suoritusta, jos hyvitykset eivät riitä kaikkien erääntyvien velvoitteiden suorituksiksi. Suoritusjärjestys perustuu ensisijaisesti vanhenemispäivän ja eräpäivän mukaiseen ikäjärjestykseen. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset velvoitteiden suorittamisjärjestyksestä.

Verotilillä olevat veronpalautukset käytetään verotilillä olevien velvoitteiden suorituksiksi laissa säädettyssä järjestyksessä, ja yli jäävä osa maksetaan verovelvolliselle viipymättä. Verovelvollinen voi kuitenkin halutessaan pyytää palautuksen säilyttämistä verotilillä myöhemmin erääntyvien velvoitteidensa maksamista varten. Palautuksia ei kuitenkaan makseta verovelvolliselle tilanteessa, jossa verovelvollinen ei ole täyttänyt ilmoitusvelvollisuuttaan.

Käyttämättä oleville hyvityksille lasketaan päiväkohtaista hyvityskorkoa ja suorittamatta oleville velvoitteille viivästyskorkoa.

Verotilin kuukausilaskennassa verotili täsmäytetään. Täsmäytyksestä verovelvolliselle toimitetaan verotiliote, josta käy ilmi verotilin tilitapahtumat ja täsmäytyspäivän saldo, suorittamatta jääneet velvoitteet sekä käyttämättä olevat hyvitykset. Verotilin tilannetta voi seurata päivittäin lisäksi sähköisestä Verotili-palvelusta.

Suorittamatta olevat 10 euroa ja sitä suuremmat velvoitteet, joita ei ole suoritettu ilmoitettuna perintään siirtopäivänä, siirretään perittäväksi ja poistetaan verotililtä. Perittäväksi siirrettyihin velvoitteisiin sovelletaan

veronkantolain (609/2005) säännöksiä, ja ne lähetetään joko ulosottooperintään tai niiden johdosta ryhdytään veronkantolain mukaisiin perintätoimiin.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Energiaverotus ja valmisteverotus

Energiatuotteiden ja sähkön valmisteverotuksesta säädetään energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä 2003/96/EY, jäljempänä *energiaverodirektiivi*. Sen mukaan valmisteveron alaisia tuotteita ovat moottoribensiini, dieselöljy, etanoli, biodiesel, kevyt ja raskas polttoöljy sekä sähkö ja lämmöntuotannon polttoaineet kuten kivihiihi, ruskohiili, koksi ja maakaasu, puuta ja turvetta lukuun ottamatta. Direktiivissä säädetään veron rakenteesta ja verojen vähimmäistasoista.

Myös niistä direktiivissä määritellyistä energiatuotteista, joille ei ole direktiivissä säädetty vähimmäisverotasoa, on suoritettava käyttötarkoituksen mukaan vastaavan moottori- tai lämmityspolttoaineen vero. Tämän lisäksi niin sanotun korvaavuusperiaatteen mukaisesti kaikkia tuotteita, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita käytetään tai myydään moottoripolttoaineina, on verotettava vastaavan moottoripolttoaineen verokannan mukaisesti. Turvetta lukuun ottamatta myös kaikkia muita hiilivetyjä, joita myydään, käytetään tai jotka on tarkoitettu käytettäväksi lämmittämiseen, on verotettava vastaavan energiatuotteen verokannan mukaisesti.

Energiaverodirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle on haluttu jättää tiettyjä energiamuotoja ja energian käyttötilanteita. Näissä tapauksissa on annettu jäsenvaltioille liikkumavaraa itse päättää energiatuotteiden verotamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kyseisiä tuotteita verotettaessa tai jätettäessä verotuksen ulkopuolelle voitaisiin menetellä vapaasti, vaan kyseisiä tilanteita on arvioitava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen verosyrjintää sekä valtiontukea koskevien määräysten perusteella.

Energiaverodirektiivin mukaan sähköntuotannon polttoaineet on vapautettava verosta ja sähköstä suoritetaan vero siinä vaiheessa, kun se luovutetaan kulutukseen sähköverkosta. Sähköntuotantoon käytetty sähkö on myös vapautettava verosta. Lämmön tuotannossa kulutetuista polttoaineista kannetaan vero. Järjestelyllä pyritään muun muassa siihen, ettei tapahtuisi polttoaineiden ja sähkön kahdenkertaista verotusta tuotantoketjun eri vaiheissa.

Energiatuotteisiin sovelletaan myös valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä ja direktiivin 92/12/ETY kumoamisesta annettua neuvoston direktiiviä 2008/118/EY, jäljempänä *valmisteverotusdirektiivi*. Siinä säädetään valmisteverotuksen yhdenmukaistetuista perusteista, menettelyistä ja valvontajärjestelmästä, joka kattaa tuotteiden valmistuksen, varastoinnin ja siirrot jäsenvaltioiden välillä. Valmisteverotusdirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön valmisteverotuslailla (182/2010).

Valmisteverotusdirektiivissä säädetään sekä valmisteverojen kantamisesta yhdenmukaistetun verotuksen piirissä olevista tuotteista että myös muiden välillisten verojen kantamisesta valmisteveron alaisista tuotteista. Valmisteverotusdirektiiviä sovelletaan vain yhdenmukaistettuun valmisteverotukseen kuten energiaverotukseen. Valmisteverotusdirektiivin mukaan jäsenvaltiolla on kuitenkin oikeus kantaa valmisteveroja myös muista tuotteista edellyttäen, ettei se aiheuta rajamuodollisuuksia jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Lisäksi valmisteverotusdirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat erityistarkoituksissa kantaa myös muita välillisiä veroja yhdenmukaistetun valmisteveron alaisista tuotteista, jos nämä verot ovat valmisteveron tai arvonlisäveron perusteen määrittämistä, veron määrän laskentaa sekä verosaatavan syntymistä ja valvontaa koskevien unionin lainsäädännösten mukaisia.

Energiatuotteista ja sähköstä on mahdollista kantaa erityisveroa, jos se tapahtuu erityistarkoitukseen, samalla perusteella ja samassa vaiheessa kuin varsinaista valmisteveroa. Suomessa esimerkkinä edellä mainitusta erityisverosta on muun muassa maakaasusta ja sähköstä kannettava huoltovarmuusmaksu.

Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 110 artiklassa määrätään verojen ja maksujen syrjäntäkiellosta, joka tulee sovellettavaksi sekä yhdenmukaistettuihin että kansallisiin veroihin. Koska tässä esityksessä ehdotettava voimalaitosvero kohdistuisi vain Suomessa sähköä tuottaviin voimalaitoksiin, ei voimalaitosveroon liity verosyrjäntäkiellon lähtökohdista arvioitavia kysymyksiä.

Valtiontuet

Valtiontukia koskevan sääntelyn tavoitteena on sisämarkkinoiden toimivuuden edistäminen ja kilpailun vääristymien estäminen jäsenvaltioiden välillä. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräykset rajoittavat valtiontukien käyttöä talouspolitiikan välineenä. Sopimuksen 107 artiklan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannon alaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Jotta toimenpidettä pidettäisiin valtiontukena, on kaikkien edellä mainittujen ehtojen täytyttävä.

Komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai sen muuttamisesta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille. Tukitoimenpidettä ei voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Jos tuen luonteesta on epävarmuutta, komissiolle voi tehdä niin sanotun oikeusvarmuusilmoituksen. Jos ilmoittamaton tukijärjestelmä osoittautuu myöhemmin valtiontueksi, riskinä on tukien takaisinperiminen siltä osin kuin komissio ei hyväksy järjestelmää.

Myös verotukseen voi sisältyä valtiontukena pidettäviä elementtejä, jos ne eivät ole yleisen verojärjestelmän mukaisia ja täyttävät muut valtiontuen ehdot. Esimerkiksi veron porrastaminen tai verovapauden myöntäminen jollekin tuotteelle täyttää yleensä valtiontuen tunnusmerkistön ja edellyttää siten pääsääntöisesti komission hyväksyntää. Vastavasti veron rajaaminen siten, että joitain yrityksiä tai tuotannonaloja jää veron sovelta-

misalan ulkopuolelle, voi muodostaa tilanteen, jossa toimenpidettä tulee arvioida valtiontukilähtökohdasta. Tällöin on selvitettävä onko toimenpiteelle peruste, jolla se voidaan hyväksyä yhteismarkkinoille sopivaksi. Komissio on useissa tapauksissa hyväksynyt tukia, jos tukijärjestelyä voidaan perustella esimerkiksi ympäristösyillä. Verotukseen tulevat tällöin sovellettaviksi komission vahvistamat suuntaviivat valtiontuesta ympäristön suojelulle (2008/C 82/01). Koska voimalaitosvero ei olisi varsinaisesti ympäristövero, ympäristönsuojelun suuntaviivat eivät suoranaisesti sovellu voimalaitosverotuksessa toteutettaviin verotuksiin.

Tyypillinen peruste valtiontukea koskevien säännösten soveltamiselle verotustoimenpiteeseen on se, että toimenpiteellä poiketaan yleisen verojärjestelmän soveltamisesta tiettyjen yritysten tai toimialojen hyväksi. Siten verovapaus tai alennettu verokanta muodostaa lähtökohtaisesti valtiontuen määrittelyn mukaisen taloudellisen edun. Siitä periaatteesta, että veron porrastamista pidettäisiin aina komission hyväksyntää edellyttävänä valtiontukena, EU:n valtiontukisääntely ja sen tulkinta tuntee verotusta koskevan poikkeuksen. Sen mukaan verotuksellista toimenpidettä ei pidetä valtiontukena, jos se on verojärjestelmän yleisen luonteen, rakenteen, tavoitteiden ja logiikan mukainen ja jos sitä sovelletaan johdonmukaisesti kaikkiin tuotteisiin tai yrityksiin. Tämän takia on määriteltävä yleinen verojärjestelmä, minkä jälkeen arvioidaan voidaanko verojärjestelmään sisältyvää poikkeusta perustella verojärjestelmän luonteella ja taloudellisella rakenteella. On tutkittava, ovatko poikkeukset johdettavissa objektiivisesti ja loogisesti verojärjestelmän pääperiaatteista ja tavoitteista. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomioita poikkeuksen tosiasiallisiin vaikutuksiin markkinoilla. Poikkeuksen loogisena perusteena voi olla esimerkiksi se, että samalla markkinalla toimivien yritysten oikeudellinen ja taloudellinen toimintaympäristö poikkeavat toisistaan. Erilaisen kohtelun perusteena on siis se, että niiden tilanteet poikkeavat toisistaan. Siten myös verotuksessa voi olla perusteltua ja loogista kohdella yrityksiä eri tavalla ilman, että poikkeusta pidettäisiin unionilainsäädännön mukaisena valtiontukena. Jos poikkeuk-

selle ei ole tavoitteiden mukaisia perusteita, kyse on valtiontuesta, jonka hyväksymiselle on oltava unionioikeudelliset perusteet.

Esimerkkinä veronalennuksesta, jota ei käsitellä valtiontukena, voidaan pitää veron porrastamista tuotteen haitallisen ominaisuuden perusteella. Muita vähemmän haittaa aiheuttava tuote voidaan verottaa muita lievemmin ilman, että asia tulisi arvioitavaksi lievemmin verotetun tuotteen valtiontukena. Veron perusteen tulee kuitenkin olla objektiivinen ja sitä tulee soveltaa yhdenmukaisesti kaikkiin kilpaileviin tuotteisiin.

Jos tuen määrä on vähämerkityksinen, sovellettavaksi voi tulla vähämerkityksisestä tuesta annettu komission asetus (EY) N:o 1998/2006. Sen mukaan yritykselle on mahdollista maksaa tukea enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana. Summassa tulee huomioida kaikkien eri viranomaisten vähämerkityksisenä tukena kyseisenä ajanjaksona myöntämä tuki. Suomessa tätä periaatetta on sovellettu esimerkiksi, kun pientuotanto on jätetty makeisveron ulkopuolelle. Muista tuista poiketen vähämerkityksisestä tuesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta ja raportointia komissiolle.

Päästökauppa

Yritysten välinen päästökauppajärjestelmä käynnistyi EU:ssa vuoden 2005 alussa. Päästökaupan tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä siellä, missä se on kustannustehokkainta. EU:n päästökauppajärjestelmä kattaa suurten teollisuus- ja energiantuotantolaitosten hiilidioksidipäästöt. Päästökauppa kattaa noin 45 prosenttia koko EU:n kasvihuonekaasupäästöistä ja Suomessa runsaat puolet kasvihuonekaasupäästöistä.

Päästökaupan tarkoituksena on, että päästökauppajärjestelmään kuuluvien toimialojen eli päästökauppasektorin päästöt pysyvät ennalta asetetun päästökaton rajoissa. Vuosina 2005–2012 päästökatto eli päästöoikeuksien kokonaismäärä on asetettu kansallisissa päästöoikeuksien jakosuunnitelmissa ja vuodesta 2013 alkaen päästökatto asetetaan yhteisesti koko EU:n päästökauppasektorille. Päästökauppajärjestelmään kuuluvien laitosten toiminnanharjoittajat kattavat laitostensa päästöt palauttamalla vuosittain toimivaltaiselle

viranomaiselle päästöoikeusmäärän, joka vastaa laitoksen edellisen kalenterivuoden päästöjä. Yksi päästöoikeus vastaa yhtä hiilidioksiditonnia.

Päästöoikeudet jaetaan toiminnanharjoittajille joko ilmaiseksi tai huutokaupalla. Päästöoikeuksia voi ostaa ja myydä vapaasti koko EU:n laajuisilla markkinoilla. Euroopassa on useita pörssijä, joissa käydään kauppaa päästöoikeuksilla. Kauppaa käydään myös pörsien ulkopuolella. Päästöoikeuden hinta muodostuu markkinoilla samaan tapaan kuin muidenkin hyödykkeiden kaupassa. Päästökauppajärjestelmän keskeinen ajatus ”Cap and Trade” varmistaa, että päästökauppasektori saavuttaa sille asetetut päästövähennysoitteet. Päästökauppaan kuuluvat yritykset päättävät, vähentävätkö ne päästöjään vai hankkivatko ne päästöoikeuksia huutokaupoista tai muutoin markkinoilta.

Vuoden 2013 alusta alkoi kolmas vuodet 2013–2020 kattava päästökauppakausi. EU:n päästökauppasektorin on vähennettävä päästöjään 21 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Päästöoikeuksien jaossa siirryttiin eri toimialojen harmonisointiin jakomenetelmiin. Päästöoikeuksien jako huutokaupalla on ensisijainen menetelmä. Sitä sovelletaan sähköntuotantoon, eikä sille myönnetä ilmaisia päästöoikeuksia. Kaukolämmölle on säädetty yhdenmukaistettu, osittainen päästöoikeuksien ilmaisjakojärjestelmä, jossa kauden alussa 80 prosenttia tarvittavista päästöoikeuksista voidaan myöntää ilmaiseksi EU-vertailuarvosta, mutta ilmaisjako pienenee kauden loppua kohden ollen 30 prosenttia vuonna 2020. Energiaintensivinen teollisuus saa päästöoikeuksia pääsääntöisesti ilmaiseksi tiukkojen harmonisoitujen jakosääntöjen mukaisesti. Perusteena teollisuuden ilmaisjaoille on hiilivuotoriski eli riski, että globaalissa kilpailussa oleva EU:n teollisuus siirtyy päästökaupan tuoman kustannusrasitteen vuoksi maihin, joissa teollisuudella ei ole vastaavaa ilmastopolitiikan aiheuttamaa kustannusrasitetta. Teollisuuden itselleen tuottama ja teollisuusprosesseissaan käyttämä lämpö saa pääsääntöisesti ilmaisjaoon yhdenmukaistettujen jakosääntöjen eli niin sanottujen hiilivuotosääntöjen mukaisesti. Teollisuus myy joissain tapauksissa osan lämmöstä kaukolämpöverkkoon. Tämä läm-

pö kuuluu supistuvan päästöoikeuksien ilmaisjaon piiriin.

Päästöoikeuden hinta on korkeimmillaan ollut yli 30 euroa. Ensisijaisesti EU:n talustilanteesta johtuvan tuotannon ja päästöjen alenemisen vuoksi se on kuitenkin laskenut alle viiteen euroon ja pysynyt siinä vuoden 2013 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. EU:n päästökauppasektorin päästöt alittivat jaetut päästöoikeudet kaudella 2008–2012 (toinen kausi). Päästöoikeuksien ylitarjontaa lisää päästökaupparytysten päästöjensä kattamiseen käyttämät hankeyksiköt. Käyttämättömät päästöoikeudet, joita ei ole tarvittu päästöjen kattamiseen, siirtyvät kolmannelle kaudelle, minkä vuoksi komission arvioiden mukaan myös kolmas kausi olisi kokonaisuudessaan ylijäämäinen eli tarjolla olevat päästöoikeudet ylittävät päästökauppasektorin päästöt.

Päästökaupan keskeisen tavoitteen eli EU:n ilmasto- ja energiapaketin mukaisen päästökauppasektorin vuoden 2020 päästövähennystavoitteen saavuttaminen ei edellytä puutumista päästöoikeuksien määrään tai päästöoikeuden hintaan. Komission mukaan päästökauppa ei kuitenkaan alhaisen hinnan vuoksi toimi toivotulla tavalla, koska alhainen hinta ei anna riittävää hintasignaalia vähähiilisille investoinneille ja taloudelle.

Komissio on tehnyt aloitteita parantaa päästöoikeuksien tarjonnan ja kysynnän välistä tasapainoa. Komissio antoi heinäkuussa 2012 ehdotuksen lykätä huutokauppattavaa määrää kolmannen kauden alkuvuosilta kauden loppuun. Marraskuussa 2012 komissio antoi kertomuksen Euroopan hiilimarkkinoiden tilasta vuonna 2012. Raportissa tarkastellaan päästöoikeusmarkkinoiden tilaa, huutokauppa-aikataulujen tarkistamista lyhyen aikavälin toimenpiteenä vaikuttaa kolmannen kauden ensimmäisten vuosien ylitarjontaan sekä rakenteellisia vaihtoehtoja korjata päästöoikeuksien tarjonnan ja kysynnän välistä tasapainoa. Raportin tarkoituksena on käynnistää keskustelu päästökaupan rakenteellisista muutostarpeista ja vaihtoehtoista. Keskustelu päästökaupan rakenteellisista muutoksista liittyy kiinteästi vuoteen 2030 tähtäävään EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaan. Tätä koskeva komission vihreä kirja julkaisiin maaliskuussa 2013.

Komission kaikista aloitteista keskustelu jatkuu. Päästöoikeuksien huutokauppamäärän lykkäämistä koskevan komission ehdotuksen lopullinen käsittely Euroopan parlamentissa ja neuvostossa näyttäisi pitkittyvän syksyyn. Muista aloitteista komissio antaa konkreettisia ehdotuksia myöhemmin.

EU:n päästökauppadiirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön päästökauppalaililla (683/2004, kausi 2013–2020 lailla 311/2011). Toimeenpanovastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Energiamarkkinavirasto toimii Suomen kansallisena päästökauppaviranomaisena. Päästökauppaviranomaisen tehtäviin kuuluu muun muassa päästöjen tarkkailuvelvoitteita koskevien päästölupien myöntäminen, päästökaupparekisterin ylläpitäminen, päästökaupasta johtuvien velvoitteiden valvominen ja päästökauppatodentajien hyväksyminen.

2.3 Kansainvälinen vertailu

Varsinaista ansiottoman voiton verotusta ei ole käytössä muissa maissa. Kuitenkin voimallaitoksiin kohdistuvia erityisveroja on käytössä muun muassa Saksassa ja Ruotsissa. Saksassa on käytössä kaikkiin ydinvoimaloihin kohdistuva uraanivero. Sen verotuotto oli noin 760 miljoonaa euroa vuonna 2011. Ruotsissa on käytössä vesivoimaan kohdistuva kiinteistövero ja ydinvoimatuotantoon kohdistuva lämmöntuotantokapasiteettiin pohjautuva vero. Niiden viimeaikaisten korotusten eräänä perusteena on ollut päästökaupan kyseisille tuotantomuodoille tarjoamat lisävoitot. Vesivoimasta kannettiin kiinteistöveroa vuonna 2012 noin 417 miljoonaa euroa. Ydinvoimasta kannettiin veroa vuonna 2011 noin 447 miljoonaa euroa.

Vaikka kyseiset verot ovat voimallaitoksiin kohdistuvia erityisveroja, ne poikkeavat olennaisesti Suomeen kaavaillusta voimallaitosverosta siltä osin, että Saksan ja Ruotsin veroissa ei ole voimallaitoksen valmistusajankohtaa koskevaa rajoitusta vaan veroa sovelletaan kaikenikäisiin voimallaitoksiin. Suomessa vero koskisi vain niitä voimallaitoksia, jotka on rakennettu ja otettu käyttöön ennen päästökauppajärjestelmää ja joiden siten katsotaan hyötynneen ansiottomasti päästökauppajärjestelmästä. Se, että Suomes-

sa vero halutaan veron lähtökohdan mukaisesti ajallisesti rajoittaa ennen päästökauppajärjestelmää käytössä olleisiin voimalaitoksiin, asettaa verojärjestelmälle erityisvaatimuksia, joita Saksan ja Ruotsin kaikkiin voimalaitoksiin sovellettavissa voimalaitosveroissa ei ole. Siten Saksan ja Ruotsin veroja ei voida suoraan rinnastaa nyt käsiteltävänä olevaan veroon.

2.4 Nykytilan arviointi

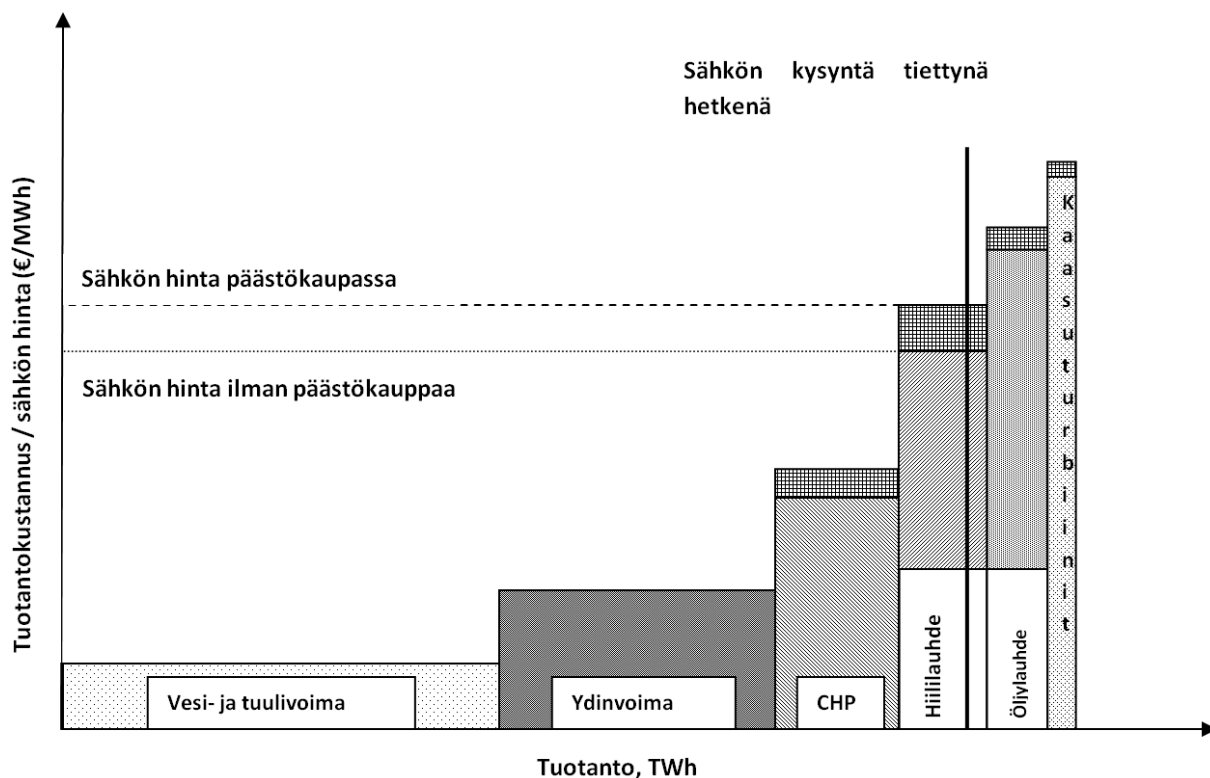
Päästökaupan vaikutus sähkömarkkinoihin

Sähkön tukkuhinta muodostuu pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla kunakin tuntina muuttuvilta tuotantokustannuksiltaan kalleimman sähköä tuottavan voimalaitoksen, eli rajatuotantomuodon, tuotantokustannusten mukaisesti. Tämä tuotanto on usein paljon hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa hiilivoimaa. Päästökauppajärjestelmässä hiilivoiman tuotannon aiheuttamille päästöille täytyy hankkia markkinoilta päästöoikeudet kulloisellakin markkinahinnalla. Päästöoikeuskustannukset ovat osa sähkön tuotantokustannuksia ja ne siirtyvät sähkön hintaan. Hiilivoiman tuottajan ei kannata tarjota sähköä

pohjoismaiseen pörssiin myytäväksi, ellei hinta kata kaikkia kustannuksia.

EU:n päästökauppa nostaa näin ollen sähkön hintaa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla rajatuotantomuotoon perustuvan hinnoittelun vuoksi, vaikka keskeisimpien tuotantomuotojen, kuten vesi- ja ydinvoiman, tuotantokustannukset eivät päästöttömyytensä vuoksi muutuakaan. Tämän seurauksena kaikkien sähköntuottajien tulot kasvavat samalla, kun kustannukset osalla sähköntuottajia pysyvät entisellään.

Asiaa on havainnollistettu alla olevassa kuvassa, jossa kuvataan sähkön tarjonta- ja kysyntätilannetta tietyssä hetkenä vuodessa. Ruudukolla merkitty osa kuvaa päästökaupan mukanaan tuomaa lisäkustannusta sähkön tuotannolle. Kuvassa kaikki sähkön kulutusikäyrän vasemmalla puolella olevat tuotantomuodot pääsevät tuottamaan sähköä ja saavat siitä rajatuotantomuodon mukaisen sähkön hinnan. Näin ollen kaikki kulutusikäyrän vasemmalla puolella oleva tuotanto, paitsi rajalla oleva tuotanto, saavat ylimääräisiä voittoja, joita kutsutaan ansiottomiksi voitoiksi. Kuvion esitystapa on vain esimerkki kuvata ansiottomien voittojen syntyä.

Yhdistetyssä sähkön ja lämmöntuotantolaitoksessa (CHP) sähkön tuotanto saa kuitenkin muita vähemmän lisätuottoja päästökaupasta, koska sen täytyy hankkia sähköntuotannon fossiilisille polttoaineille päästöoikeudet.

Teollisuuden oma yhdistetyn tuotannon sähkö tuotetaan ja käytetään teollisuuslaitoksella ja sen tuottamista varten on hankittava päästöoikeudet. Sähköä ei hinnoitella markkinaperusteisesti, jolloin myös ansiottomat voitot jäävät saamatta. Näiden syiden takia teollisuuden yhdistetyn tuotannon sähkön tuotanto on erilaisessa tilanteessa muuhun sähkön tuotantoon verrattuna.

Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän selvityksen (SKM Market Predictor, Sähkömarkkinaskaenaariot vuoteen 2035) mukaan tulevina vuosikymmeninä päästöoikeuden hinnan vaikutus sähkön hintaan pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla on merkittävä normaalivesivuotena, vaikkakin vähäisempi kuin aiemmin ja jonkin verran heikkenevä, koska pohjoismaisille markkinoille arvioidaan tulevan runsaasti uutta päästötöntä tuotantokapasiteettia, erityisesti tuuli- ja ydinvoimaa.

Kun päästöoikeuden hinta on 10 euroa hiilidioksiditonnilta, olisi sähkön hinta selvityksen perusteella kuluvalle vuosikymmenellä runsaat viisi euroa megawattitunnilta korkeampi kuin ilman päästökauppaa. Vaikutus alenisi noin neljään euroon megawattitunnilta 2020-luvulla, koska päästöttömän sähköntuotannon osuus edelleen lisääntyy.

Päästökaupan vaikutus lämpömarkkinoihin

Suomessa ei ole säänneltyjä lämpömarkkinoita eikä lämmölle ole hintasäännöstelyä.

Kaukolämpö on Suomessa merkittävin rakennusten lämmön lähde. Sen osuus rakennusten lämmityksen hyötyenergiasta on ollut viime vuosina 47–48 prosenttia. Kaukolämmitys on sitä taloudellisempaa, mitä tiheämmin rakennettu alue on ja mitä isompia rakennukset ovat. Lähes 95 prosenttia asuin-kerrostaloista sekä valtaosa julkisista ja liikerakennuksista ovat kaukolämmitettyjä. Suu-

rimmissa kaupungeissa kaukolämmön markkinaosuus on yli 90 prosenttia.

Muita merkittäviä lämmitysmuotoja ovat sähkölämmitys lähes 20 prosentin markkinaosuudella sekä puulämmitys, lämpöpumput ja öljylämmitys kukin noin 10 prosentin osuudella. Lämpöpumppujen markkinaosuus on viime vuosina kasvanut erittäin nopeasti ja voimakkaan kasvun arvioidaan myös jatkuvan. Lämpöpumput korvaavat kaikkia muita lämmitysmuotoja.

Päästökauppa vaikuttaa kaukolämmön ja sähkölämmityksen kustannuksiin. Kaukolämmöstä noin 75 prosenttia tuotetaan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa, jotka kuuluvat päästökauppaan. Lisäksi suurin osa myös erillisestä kaukolämmön tuotannosta lämpölaitoksissa kuuluu päästökauppajärjestelmään niin sanotun opt-in -periaatteen mukaisesti eli toisin sanoen lämpölaitos kuuluu päästökauppajärjestelmän piiriin, mikäli se on yhdistetty kaukolämpöverkkoon, jossa on päästökaupan piiriin kuuluvia toimijoita.

Kaukolämmöllä ei ole sähkön tapaan kansallisia tai pohjoismaisia tukkimarkkinoita, vaan lämpö myydään suoraan paikallisesti kaukolämpöverkosta loppukuluttajalle. Tämän vuoksi kaukolämpöä ei hinnoitella sähkön tukkimarkkinoiden kaltaisesti rajakustannusten mukaan, vaan lämmöntuotannon keskimääräisten kustannusten perusteella laaditaan kuluttajille hintatariffit. Hintatariffit vaihtelevat asiakkaan kuluttaman lämpömäärän mukaan, mutta eivät vaihtele saman kaukolämpöverkon sisällä.

Kaukolämpöyrityksiä on Suomessa noin 70. Koska kaukolämpö hinnoitellaan kunkin tuottajan kustannusten perusteella, ei kaukolämmön tuotannossa esiinny pohjoismaisten sähkömarkkinoiden tapaisia ansiottomia voittoja lämmön tuottajille. Teollisuuden oma lämmön tuotanto on aina räätälöity kyseiselle tehtaalle. Tehdas joko tuottaa itse tarvitsemansa lämmön tai ostaa sen viereiseltä lämmöntuotantolaitokselta. Myöskään teollisuuden yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto ei saa ansiottomia voittoja lämmöntuotannosta.

Vuodesta 2013 lähtien päästökauppaan kuuluvalla sähköntuotannolle täytyy hankkia täysimääräisesti päästöoikeudet markkinoilta,

eikä ilmaisia päästöoikeuksia enää jaeta sille. Päästökauppaan kuuluvassa lämmöntuotannossa vuonna 2013 noin 80 prosenttia tarvittavista päästöoikeuksista voidaan myöntää ilmaiseksi, mutta tavoite kiristyy kauden loppua kohden siten, että ilmaisten päästöoikeuksien osuuden enimmäismäärä on 30 prosenttia vuonna 2020. Kaukolämmön tuotannon kustannukset näin ollen kohoavat asteittain 2013 alkaneella kolmannella päästökauppakaudella. Päästöoikeuden hinnalla 10 euroa hiilidioksiditonilta kaukolämmön tuotantokustannukset nousisivat 4—8 prosenttia tällä vuosikymmenellä.

Ansioittomien voittojen käsite

EU:n päästökauppajärjestelmän kaltainen hallinnollinen markkinoihin puuttuminen muutti huomattavasti sähkö- ja polttoainemarkkinoita. Toimijoista erityisesti ne, joilla oli käytössään päästöttömiä (vesi-, tuuli- ja ydinvoima) sähköntuotantomuotoja, hyötyivät merkittävästi päästökaupan käyttöönotosta. Päästökauppajärjestelmä nosti sähkön hintaa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla, mutta ei nostanut edellä mainittujen päästöttömien tuotantomuotojen kustannuksia.

Ansioittomia voittoja katsotaan niin tässä tarkastelussa kuin yleisemminkin syntyvän vain niille päästöttömille sähköntuotantolaitoksille, jotka olivat toiminnassa päästökauppadirektiivin käsittelyn alkaessa vuonna 2003. Rajauksen perusteena on se, että päästökauppa on EU-tasoinen viranomaispäätös, jonka seurauksena vesi-, tuuli- ja ydinvoimalaitokset ovat saaneet ansiotonta arvonnousua tuotannolleen tekemättä itse toimia päästöttömän tuotannon lisäämiseksi päästökaupan takia. Vuoden 2003 jälkeen toimintansa aloittaneiden sähköntuotantolaitosten on ajateltu syntyneen uuden ohjaus- ja markkinatilanteen mukaisesti, johon päästökauppajärjestelmällä on pyrittykin. Nämä laitokset eivät näin ollen tämän määrittelyn perusteella saa ansioittomia voittoja.

Sähköntuotantoon verrattuna erilaisesta markkinasta ja hinnoitteluperiaatteista johtuen lämmöntuotanto ei ole saanut ansioittomia voittoja.

Ansiotonta voittoa saavat tuotantolaitokset

Kuvion perusteella voi päätellä, että ennen päästökauppajärjestelmään siirtymistä toiminnassa olleet päästöttömät sähköntuotantomuodot (vesi-, ydin- ja tuuli voima) sekä myös yhdistetyn tuotannon sähkö hyötyivät päästökaupan käyttöönotosta lukuun ottamatta teollisuuden omaa yhdistetyn tuotannon sähköä.

Vuosina 2005—2012 myös rajatuotantomuodot, yleensä hiililauhde, saivat ilmaisten päästöoikeuksien vuoksi ylimääräistä taloudellista hyötyä päästökauppajärjestelmästä. Vuodesta 2013 lähtien kaikkien sähköntuottajien on hankittava päästöoikeudet sähköntuotannossa käyttämilleen fossiilille polttoaineille joko päästöoikeuksien huutokaupasta tai päästöoikeusmarkkinoilta, joten aikaisemmin voimassa ollut ilmaisten päästöoikeuksien etu on poistunut.

Yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa päätuote on lämpö, jonka tuottamiseksi laitos rakennetaan, ja sähkö on yhdistetyn tuotannon laitokselle hyödyllinen ”sivutuote”. Yhdistetyn tuotannon laitokset rakennetaan ja mitoitetaan lämmön tarpeen perusteella. Jos lämmölle ei esimerkiksi kesäaikaan ole kysyntää, laitos ei tuota lämpöä eikä sähköä. Yhdistetyn tuotannon sähkö saa myös päästökaupasta aiheutuvia ylimääräisiä tuottoja, mutta vähemmän kuin kokonaan päästöttömät tuotantomuodot, koska yhdistetyn tuotannon laitoksen on hankittava fossiilisten polttoaineiden käytölle päästöoikeudet markkinoilta. Yhdistetyn sähkön ja lämmöntuotantolaitoksen sähköstä päästökaupan kautta saama lisähyöty sulaa pois kuitenkin päästökaupan lämmöntuotannolle aiheuttamien lisäkustannusten mukana. Kolmannella päästökauppakaudella, vuodesta 2013 lähtien, päästökauppaan kuuluvan yhdistetyn tuotannon lämmöntuotannon saamien ilmaisten päästöoikeuksien määrä vähenee aikaisempiin päästökauppakausiin verrattuna. Vuonna 2014 ilmaisjaon osuus on noin 70 prosenttia ja se laskee 30 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

Päästökauppa vaikuttaa kahdella vastakkaisella tavalla yhdistetyn tuotannon laitoksiin. Ensinnäkin päästöoikeuden hinta siirtyy sähkön hintaan ja lisää siten myös yhdistetyn

sähkön ja lämmöntuotantolaitoksen sähköstä saamaa taloudellista hyötyä. Hiiltä tai turvetta käyttävä tuotantolaitos ei kuitenkaan saa tuottamastaan sähköstä nettomääräisesti ylimääräisiä voittoja. Hiili- ja turvelaitoksia korkeammasta sähkön tuotantosuhteesta ja maakaasun pienemmästä hiilidioksidisisälöstä johtuen maakaasua polttoaineena käytävä yhdistetyn tuotannon laitos hyötyy päästökaupasta kokonaisuutena keskimäärin jonkin verran sähköntuotannon osalta. Toisaalta yhdistetyn tuotannon laitosten osalta tilanne heikkenee päästökaupan johdosta, kun huomioidaan lämmöntuotannon päästöoikeuskustannukset laitokselle. Myöskään maakaasua käyttävät yhdistetyn tuotannon laitokset eivät hyödy päästökaupasta, kun otetaan huomioon päästökaupan lämmöntuotannolle aiheuttamat lisäkustannukset.

Kokonaisuutena tarkastellen päästökauppa on yhdistetyn tuotannon laitokselle kustannusrasite. Vuoden 2014 jälkeen kustannusrasite kasvaa, koska ilmaisten päästöoikeuksien osuus lämmöntuotannolle vähenee ja siten tilanne yhdistetyn tuotannon laitosten osalta entisestään heikkenee.

Johtopäätöksenä voi todeta, että päästökaupasta aiheutuvia ansiottomia voittoja syntyy vain ennen vuotta 2004 toiminnassa olleille vesi-, ydin- ja tuulivoimalaitoksille. Yhdistetyn tuotannon laitos ei kuulu päästökaupasta hyötyvien laitosten joukkoon. Koska vesi-, ydin- ja tuulivoimalaitokset eivät kuulu päästökauppajärjestelmään eivätkä ne toimi lämpömarkkinoilla, on niiden tilanne niin taloudellisista kuin oikeudellisista lähtökohdista kokonaisuutena tarkastellen yhdistetyn tuotannon laitoksista poikkeava.

Ansiottomien voittojen määrä

Päästöoikeuksista syntyvien kustannusten, todellisten ja vaihtoehtoiskustannusten, katsotaan siirtyvän sähkön hintaan, mutta arviot siirtymän määrästä vaihtelevat jonkin verran. Käytännössä päästökaupan vaikutusten erittelemisen sähkön tukkuhinnan tai loppukäyttäjän maksaman hinnan kehityksestä on hankalaa, sillä hinnan muutosten takana on myös lukuisia muita tekijöitä.

Sähköntuottajien ansiottomat voitot ja voitot yleensäkin vaihtelevat tuottajien välillä

niiden tuotantorakenteen, hinnoitteluperiaatteiden ja yritysten muiden käyttäytymisperiaatteiden mukaisesti. Tämän takia yrityksen saamia ansiottomia voittoja ei ole mahdollista eritellä esimerkiksi yritysten tilinpäätöstoiedoista.

Päästökaupan aiheuttamiin hintavaikutuksiin liittyvät keskeisesti sähkön kysyntä ja sähkön tarjonnan rakenne pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla sekä luonnollisesti päästöoikeuden hinta. Muita olennaisia sähkön hintaan vaikuttavia tekijöitä ovat pohjoismaisten vesivarastojen määrä ja sähkön tuotannon polttoaineiden hinnat, jotka vaikuttavat rajatuotantomuotojen kustannuksiin.

Koska sähkö- ja päästöoikeusmarkkinoilla on huomattavat vuosittaiset vaihtelut, myös ansiottomien voittojen vuosittainen vaihtelu on merkittävää. Tämän takia ansiottomien voittojen määrää arvioitaessa on turvauduttava keskimääräisarvioihin, joissa otetaan huomioon nämä vaihtelut. Tärkeää on tarkastella pohjoismaisia sähkömarkkinoita normaalivesivuoden tilanteessa. Viime aikoina vesivoiman tuotanto on Pohjoismaissa ollut merkittävää, minkä seurauksena sähkön hinta on ollut alhainen eikä kivihiihilauhdevoimaa ole juuri tarvittu. Keskimääräistä heikompana vesivuotena tilanne olisi luonnollisesti päinvastainen ja Suomen ja Tanskan hiilivoimaa tarvittaisiin tasapainottamaan markkinoita.

Normaalivesivuotena ja päästöoikeuden hinnan ollessa 10 euroa hiilidioksiditonnilta suomalaisten sähköntuottajien ansiottomien voittojen määrä olisi laskennallisesti hieman vajaa 200 miljoonaa euroa vuodessa ilman yhdistetyn tuotannon sähkön osuutta. Ennen vuotta 2004 rakennetun vesivoiman tuotanto on Suomessa normaalivesivuonna noin 13 000 gigawattituntia, ydinvoiman 22 000 gigawattituntia ja tuulivoiman 92 gigawattituntia. Näillä tuotantomäärillä ja sillä, että päästöoikeuden hinnan siirtymistä sähkön hintaan arvioidaan varovaisuusperiaatetta noudattaen, päädytään yllämainittuun arvioon. Arvio perustuu tutkimustietoon, johon liittyy epävarmuuksia. On myös huomattava, että voiton arviointi perustuu keskimääräisyksiin muun muassa siten, että laskennan perusteena on normaali vesivuosi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan Suomessa otetaan käyttöön niin sanottu windfall-vero, jonka tuotto olisi 170 miljoonaa euroa vuodessa. Muuttuneiden olosuhteiden ja veron vaikutuksiin liittyvien epävarmuuksien takia hallitus päätti keväällä 2013 kehysriihen yhteydessä alentaa veron tuottotavoitteen 50 miljoonaan euroon vuodessa, mikä olennaisesti vähentää uuteen veroon mahdollisesti liittyviä ennalta-arvaamattomia vaikutuksia ja ongelmia.

Esityksen tavoitteena on ottaa käyttöön mahdollisimman neutraali vero, johon ei sisälly valtiontukea. Veron rakenne ja rajaukset on siksi pyritty valitsemaan niin, että ne perustuvat veron tavoitteeseen, luonteeseen ja logiikkaan.

EU:n päästökauppajärjestelmästä syntyviä ansiottomia voittoja voidaan katsoa Suomen energiajärjestelmässä saavan niiden sähkötuo-
tantolaitosten, joilla on käytössä ennen vuotta 2004 rakennettua päästökauppajärjestelmään kuulumatonta sähkötuo-
tanta. Vero kohdentuisi niihin päästökauppajärjestelmään kuulumattomiin sähkötuo-
tantolaitoksiin, jotka laitoksena ansiottomasti hyötyvät pää-
stökauppajärjestelmän pohjoismaisilla sähkö-
markkinoilla aiheuttamasta sähkön hinnan-
noususta.

Veron tasoa asetettaessa on käytetty varovaisuusperiaatetta, koska ansiottoman voiton vaihteluväli on suuri ja mittaaminen hankalaa niin yritys- kuin järjestelmätasolla. Varovaisuusperiaatteen noudattaminen on perusteltua senkin takia, että ansiottoman voiton määrittäminen perustuu keskimääräisyyksiin ja siihen liittyy useita epävarmuuksia. Sinänsä veron piiriin valituilla voimalaitoksilla on kuitenkin veronmaksukykyä, jota päästökauppa on entisestään lisännyt. Veron tavoitteena onkin tasata päästökaupan vaikutusta sähkömarkkinoilla eri toimijoihin siten, että tietyt voimalaitokset eivät enää hyötyisi täysimääräisesti päästökaupan tuomasta ansiottomasta voitosta.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Seuraavassa tarkastellaan yleisellä tasolla eräitä vaihtoehtoisia mahdollisuuksia voimalaitosten verottamiseksi siitä lähtökohdasta, että ensisijaisena tavoitteena on voimalaitosten saaman ansiottoman voiton verottaminen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.

Kansallinen ja EU:n lainsäädäntö asettavat merkittäviä reunaehtoja uuden veron käyttöönottamiselle. Perustuslain mukaan verovelvollisuuden ja veron määrän perusteista on säädettävä lailla. Koska voimalaitoksiin kohdistuva vero on kansallinen vero, tulevat sovellettavaksi EU:n perustamissopimuksen määräykset muun muassa verotuksen syrjimättömyydestä ja valtioneu-
tuista. EU:n oikeus rajoittaa siten esimerkiksi mahdollisuuksia valita veron piiriin vain tietyt yritykset, toiminnat tai toimialat. Veron valmistelun aikana on oltu yhteydessä komission kilpailupää-
osaston virkamiehiin tavoitteena luoda veromalli, johon ei sisälly valtiontukea esimerkiksi ehdotettujen rajausten takia, jottei niille tarvitsisi hakea valtiontukea komission määräaikaista hyväksyntää. Tämä on tärkeää oikeusvarmuuden kannalta.

Myös valmisteverotus- ja energiaverodirektiivin säännöksillä on merkitystä arvioitaessa eri vaihtoehtoja voimalaitoksiin kohdistuvan ansiottoman voiton verottamiseksi. Voimalaitosvero voisi perustua esimerkiksi laitoksen tuottaman sähkön määrään, jolloin se myös heijastelisi kunkin voimalaitoksen saamaa ansiottoman voiton määrää. Koska sähkön verotus on EU:ssa yhdenmukaistettu, sähkön tuotantoon ei kuitenkaan ole mahdollista kohdistaa nykyisen sähköveron ohella muita veroja. Tämä olisi energiaverodirektiivin vastaista ja johtaisi lisäksi sähkön verottamiseen kahteen kertaan. Samasta syystä veroa ei voida kohdistaa suoraan myöskään voimalaitoksen nimellistehoon, joka kuvastaa sähkötuo-
tantokapasiteettia ja jonka siten voitaisiin väittää ainakin välillisesti olevan tosiasia-
sassa sähkön verotusta. Esimerkiksi Ruotsin ydinvoimaloiden lämmöntuotantokapasiteettiin perustuva vero on johtanut veroviranomaisten ja sähköyhtiöiden väliseen erimielisyyteen veron EU-oikeudenmukaisuudesta. Myös vesivoimaan

kohdistuvan veron osalta Ruotsissa käydään samantyyppistä keskustelua.

Jäsenvaltiolla on verotustoimivaltansa perusteella mahdollisuus ottaa käyttöön uusia veroja esimerkiksi valmisteveron tyyppisinä pisteveroina. Uraani ei ole energiaverodirektiivissä tarkoitettu yhdenmukaistetun verotuksen piiriin kuuluva energiatuote eikä siihen siten myöskään sovelleta energiaverodirektiivissä tarkoitettua korvaavuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa, että ydinvoiman tuotantoa voitaisiin verottaa käytetyn uraanimäärän perusteella esimerkiksi siihen tapaan kuin Saksassa tehdään valmisteverotus- tai energiaverodirektiivin asettamatta sille estettä. Koska verotuksen kohteena olisi sähkön tuotantoon käytetty uraani, uraaniveroa ei voitaisi EU-oikeudellisesti kestäväällä tavalla kuitenkaan rajata sen perusteella, minkä ikäisessä voimalaitoksessa uraania käytetään. Vero tulisi siten kohdistaa sekä uuteen että vanhaan ydinvoimaan. Vastaavasti vesivoimaan voitaisiin kohdistaa jokin erityisvero, mutta myös sen tulisi koskea kaikkea vesivoimaa. Edellä mainittujen syiden takia uraanivero ja vesivoimavero eivät kohdistuisi nyt ehdotettavalle verolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti pelkästään voimalaitoksiin, jotka hyötyvät päästökaupasta aiheutuneesta ansiottomasta voitosta. Valmistelussa ei siksi ole katsottu tarpeelliseksi edetä enemmälti näiden vaihtoehtojen pohjalta.

Voimalaitosten ansiottoman voiton verotamiselle läheinen veron ideologinen peruste ja tavoite voisi olla voimalaitoksen veronmaksukyvyyn verottaminen. Toisin sanoen eri sähkön tuotantomuotoja verotettaisiin sillä perusteella, mikä on niiden tuottavuus. Tässäkin veromuodossa ei voitaisi mennä yritystasolle vaan vero tulisi porrastaa tuotantotavan mukaan siten, että halvimmillä tuotantotavoilla olisi keskimäärin korkeampi verotaso kuin kalliimmilla tuotantotavoilla. Tässäkin veromallissa ongelmaksi muodostuisi hyvän, eri tuotantomuodoille sopivan yhteisen veroperusteen löytäminen.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Veron kohde ja rajaukset

Voimalaitosveroa suunniteltaessa on lähdetty siitä, että se kohdistettaisiin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti ennen vuotta 2004 rakennettuun vesi- ja ydinvoimaan. Vero kohdistettaisiin myös samanikäiseen tuuliinvoimaan, koska EU-oikeuden mukaan päästöttömiä sähköntuotantomuotoja on kohdeltava samalla tavalla. Sähköntuotanto kyseisissä tuulivoimalaitoksissa on nykyisin vähäistä.

Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon laitos rakennetaan ensisijaisesti lämmöntuotantoa varten. Yhdistetyn tuotannon laitos ei kokonaisuutena hyödy päästökaupasta eikä se saa ansiottomia voittoja, minkä takia yhdistetyn tuotannon laitokset suljettaisiin veron ulkopuolelle. Niitä voidaan pitää veron tavoitteeseen nähden oikeudellisesti ja taloudellisesti erilaisina ja eri tilanteessa olevina laitoksina kuin päästökaupan ulkopuolella toimivia ja pelkkää sähköä tuottavia vesi-, ydin- ja tuulivoimalaitoksia. Sähkön ja lämmön tuottaminen yhdistetyn tuotannon laitoksissa on myös sekä EU:n että Suomen omien ilmasto-, ympäristö- ja energiapolitiittisten tavoitteiden mukaista verrattuna niiden erillistuotantoon, koska yhdistetyssä tuotannossa saavutetaan korkea kokonaishyötysuhde ja alhaiset hiilidioksidipäästöt. Yhdistetty tuotanto on Suomen olosuhteisiin hyvin soveltuva ratkaisu, koska sekä lämmön että sähkön suurin tarve ajoittuu talveen. Yhdistettyyn tuotantoon kohdistuvalle verolle ei ole siten perusteita.

Viranomaisilla ei ole käytettävissä kattavasti tietoja aivan pienimmistä, käytännössä teholtaan alle yhden megavolttiampeeeritunnin tehoisista voimalaitoksista. Tällaisten laitojen tuottaman sähkön määrä on kokonaisuutena erittäin vähäinen ja usein ne tuottavat sähköä vain osan vuotta ja tällöinkin useasti vain omistajan käyttöön. Suuri osa näistä on pieniä vesivoimalaitoksia.

Vuoden 2003 tilanteessa Suomen tuulivoimakapasiteetti oli vielä erittäin vähäinen, vajaa 40 megawattia. Osa näistä laitoksista on pientuottajien omistuksessa, joiden käyttämä sähkön hinnoittelu poikkeaa suurituotannon

hinnoitteluperiaatteista. Pientuottajien tuotamaa tuulisähköä ei useimmiten hinnoitella markkinasähkön mukaisesti, vaan asiakaslähteisesti. Sama koskee myös pienvesivoimaa. Olisi kuitenkin mahdotonta erottaa ansiottoman voiton verotuksessa toisistaan pientuotantolaitoksia niiden käyttämien hinnoitteluperiaatteiden mukaan. Sähkön pientuotannon tuotantokustannukset ovat lisäksi selvästi suurtuotantoa korkeammat.

Hallinnollisista syistä ja vähäisen sähkön tuotannon vuoksi pienimuotoinen sähköntuotanto rajattaisiin veron ulkopuolelle, vaikka näiden laitosten voidaan arvioida saavan ansiotonta voittoa niiden myydessä sähköä markkinoille. Tuotetun ja etenkin markkinoille myydyin sähkön määrän vähäisyyden ja korkeampien tuotantokustannuksien takia myös ansiottoman voiton hyöty jää vähäiseksi. Suuri osa tuulivoiman ja pienvesivoiman tuotannosta hinnoitellaan siten, että ansiottomia voittoja ei synny, mutta verotuksessa pientuottajia on vaikea erotella hinnoitteluperiaatteiden perusteella. Pienimuotoisen tuotannon rajana käytettäisiin yhden megavoltiampeerin nimellisteho, joka on muun muassa sähkömarkkinoita valvovalle Energiamarkkinavirastolle tehtävän ilmoitusvelvollisuuden raja-arvo. Piensähköntuotantolaitoksia voidaan pitää veron tavoitteeseen nähden tarkasteltuna oikeudellisesti ja taloudellisesti erilaisina laitoksina kuin niitä suurempia laitoksia.

Edellä mainituista syistä voimalaitokset, joiden nimellisteho on enintään yksi megavoltiampeeri, jätettäisiin voimalaitosveron ulkopuolelle. Tätä suurempi tuuli- ja vesivoima olisivat veron piirissä.

Veron peruste ja määrä

Ansiottomien voittojen määrän tarkka arviointi on vaikeaa. Ansiottomat voitot vaihtelevat päästöoikeuden hinnan, markkinatilanteen ja sääolosuhteiden mukaan. Pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla vesivoimantuotannolla on merkittävä osuus ansiottomien voittojen muodostumisessa. Suomen ja Tanskan hiililauhdevoiman tuotanto seuraa pohjoismaista vesivoimantuotantoa. Mitä vähäisempää vesivoiman tuotanto on, sitä suurempi tarve on hiililauhdevoiman tuotannolle ja

päinvastoin. Mitä suurempi puolestaan on hiililauhdevoiman tuotanto, sitä mittavammat ovat ansiottomat voitot kullakin päästöoikeuden hinnalla. Koska voiton määrä vaihtelee päästöoikeuden hinnan ja energiantuotannon vaihteluiden mukaan, voiton suuruutta arvioitaessa on käytetty varovaisuutta. Tämä on perusteltua myös verotuksen yleisen summaarisen luonteen takia. Verossa ei voida ottaa huomioon kaikkia yksilöllisiä tilanteita eikä sitä voi myöskään jatkuvasti muuttaa kaikkien yksittäisten tapausten mukaiseksi.

Ansiottoman voiton määrää ei voida tarkasti määrittää yrityskohtaisesti. Se ei käy ilmi esimerkiksi suoraan voimalaitosyhtiön voiton määrästä eikä muutoinkaan sen tilinpäätöksestä, vaan voittoa on arvioitava markkinatiedon perusteella yleisellä tasolla. Näiden syiden takia veroperusteeksi on valittava voimalaitoksen sellainen muu ominaisuus, joka yleisellä tasolla riittävästi kuvastaisi ansiottoman voiton määrää. Tällainen ominaisuus voisi olla voimalaitoksen tuottaman sähkön määrä tai laitoksen teho. Edellä jaksossa 3.2 selvitetyistä syistä nämä veroperusteet on kuitenkin hylättävä.

Veron määräytymisen perusteeksi on valittu kiinteistöverotuksessa jo käytetty voimalaitoskiinteistöllä olevien voimalaitosrakennusten jälleenhankinta-arvo, joka heijastelee rakennusten kokoa ja arvoa. Veron määräytymisen peruste olisi siten yhdenvertainen kaikille veron piiriin tuleville voimalaitostyypeille. Jälleenhankinta-arvo on jo yleisesti käytössä voimalaitosten kiinteistöverotuksen veroperusteena, minkä vuoksi saman arvon käyttäminen on hallinnollisesti perusteltua myös voimalaitosverossa.

Vero määrittäisiin prosenttiosuutena voimalaitoskiinteistöllä olevien voimalaitosrakennusten jälleenhankinta-arvosta, josta ei ole tehty laskennallisia ikävähennyksiä ja joka siten kuvastaa paremmin voimalaitoksen kokoa. Veron luonteen ja tavoitteen mukaisesti voimalaitosvero olisi vähennyskelvoton erä yrityksen tuloverotuksessa.

Kaikkien voimalaitosten osalta ei ole veron käyttöönottovuotena käytettävissä jälleenhankinta-arvotietoa. Esimerkiksi kuntien omalla alueellaan omistamat voimalaitokset eivät ole kiinteistöverovelvollisia, joten Verohallinnolla ei ole näistä voimalaitoksista

tietoja. Niille tultaisiin määrittämään jälleenhankinta-arvot valtiovarainministeriön asetuksella. Siirtymäaikana niihin sovellettaisiin ehdotettavan lain liitteessä säädettävää laskennallista jälleenhankinta-arvoa vesivoimaloiden osalta ja kiinteää arvoa tuulivoimaloiden osalta, joiden suuruus on määritelty veron piiriin tulevista voimalaitoksista saatujen jälleenhankinta-arvotietojen perusteella.

Voimalaitosveron määrä olisi 1,5 prosenttia voimalaitosrakennuksen ja sitä palvelevien rakennusten jälleenhankinta-arvosta. Nimellisteholtaan yli yhden mutta enintään 10 megavolttiampeerin suuruisen voimalaitosten veroprosentti olisi kuitenkin tätä pienempi ja se kasvaisi portaittain 0,5 prosentista 1,5 prosenttiin voimalaitoksen nimellistehon perusteella seuraavasti:

Voimalaitoksen nimellisteho, MVA

Yli	Enintään	Veroprosentti
1	2	0,50
2	3	0,61
3	4	0,72
4	5	0,83
5	6	0,94
6	7	1,06
7	8	1,17
8	9	1,28
9	10	1,39
10		1,50

Veron porrastuksella tavoitellaan sitä, että pienten voimalaitosten verorasitus ei muodostuisi kohtuuttoman suureksi kustannusrasitteeksi, sillä niiden kustannustaso, tuotannonvaihtelut ja toimintaperiaatteet ovat olennaisesti erilaiset kuin suuremmilla voimalaitoksilla. Porrastuksen piiriin ehdotettujen voimalaitosten tuotannollinen, taloudellinen ja oikeudellinen tilanne on hyvin samankaltainen veron soveltamisalan ulkopuolelle jäävien alle yhden megavolttiampeerin tehoisten voimalaitosten kanssa. Ehdotettu 10 megavolttiampeerin raja vastaisi kiinteistöverotuksessa jo käytettyä korotetun voimalaitosveroprosentin tehorajaa.

Verotusmenettely

Nykyinen kunnallinen kiinteistövero on Verohallinnon maksuun panema. Tästä syystä myös uusi voimalaitoksiin kohdistuva vero tulisi Verohallinnon kannettavaksi. Voimalaitosvero tuloutettaisiin valtiolle.

Verohallinnon rekistereistä ei ole suoraan kattavasti tunnistettavissa niitä asiakkaita, jotka mahdollisesti harjoittavat esityksessä tarkoitettua voimalaitostoimintaa eikä niitä kiinteistöjä rakennuksineen, jotka mahdollisesti kuuluisivat veron piiriin. Näitä tietoja ei ole myöskään saatavissa suoraan muilta viranomaisilta. Tämän takia veron kerääminen maksuun pantavana verona kiinteistöveron tapaan ei ole mahdollista ehdotetussa aikataulussa.

Koska vero koskisi sellaista asiakaskuntaa, joka on jo verotilimenettelyn piirissä, olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa veronkanto verotilimenettelyssä niin sanottuna omaaloitteisena verona. Ilmoittaminen ja maksaminen verotilille rinnastuisi muiden omaaloitteisten verojen suorittamiseen. Voimalaitosveron liittäminen menettelyllisesti omaaloitteisiin veroihin vastaisi myös Verohallinnon tavoitteita.

Voimalaitostoiminnan harjoittajan kannalta verotilimenettely merkitsi voimalaitosveron kausiveroilmoituksen omaaloitteista täyttämistä ja toimittamista Verohallinnolle kunakin verokautena joulukuun 7. päivään mennessä. Vero olisi maksettava viimeistään joulukuun 12. päivänä. Vero ilmoitettaisiin ja maksettaisiin verotililain menettelyä noudattaen lukuun ottamatta mahdollisuutta sähköiseen ilmoittamiseen. Verovelvollinen laskisi itsenäisesti kiinteistöverotuksen tietojen perusteella voimalaitoksen ja sitä välittömästi palvelevien rakennusten ja rakennelmien jälleenhankinta-arvojen yhteissumman ja veron määrän. Tilanteissa, joissa voimalaitosverovelvollinen toiminnan harjoittaja ei ole kiinteistön omistaja, hän saisi veron suorittamiseksi tarvittavat tiedot pääsääntöisesti suoraan kiinteistön omistajalta. Lisäksi verovelvollisella olisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n mukaan oikeus pyytää tietoja myös Verohallinnolta.

Voimalaitosveron kausiveroilmoitus olisi annettava Verohallinnon tarkemmin määrittämällä tavalla. Kausiveroilmoituksen tiedot käsittäisivät muun muassa tiedot toiminnan harjoittajasta, voimalaitostoimintaa välittömästi palvelevien rakennusten ja rakennelminen jälleenhankinta-arvojen yhteenlasketusta määrästä ja sitä vastaavasta veron määrästä. Kausiveroilmoituksen erittelytiedot sisältäisivät muun muassa kunkin voimalan kohdalla tiedot sen nimestä, kiinteistörekisteritunnuksesta, omistajasta, kunkin rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta, voimalan tehosta ja pitkäaikaisesta tai pysyvästä käytöstäpoistamisesta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Voimalaitosvero lisäisi valtion voimalaitosverotuloja noin 50 miljoonalla eurolla vuodesta 2014 lähtien.

Koska voimalaitosveron veropohjaa eli veron piiriin kuuluvien voimalaitosten jälleenhankinta-arvoja tarkistetaan vuosittain, veron vuosittainen tuotto muuttuisi vastaavasti.

Voimalaitosveroprosentin suuruutta määriteltäessä on otettu huomioon vuonna 2013 voimaan tulevat, eri rakennustyypeille päivitettyt jälleenhankinta-arvojen yksikköhinnat, joista säädetään valtiovarainministeriön asetuksella.

Voimalaitosvero kohdistuisi arviolta noin 130 vesivoimalaan, neljään ydinvoimalaitosyksikköön ja noin 10–15 tuulivoimalaan. Veroon liittyvän valmistumisvuosirajauksen johdosta tuulivoimalat jäisivät veron ulkopuolelle siinä vaiheessa, kun viimeisetkin ennen vuotta 2004 rakennetut tuulivoimalat poistuvat käytöstä. Voimalaitosveron veropohja eli voimalaitosten yhteenlaskettu jälleenhankinta-arvo jakautuu eri voimalaitostyypeihin siten, että vesivoimalaitosten osuus veropohjasta olisi vajaa 80 prosenttia ja ydinvoimalaitosten osuus runsas 20 prosenttia. Veron piiriin kuuluvien tuulivoimaloiden yhteenlaskettu jälleenhankinta-arvo koko veropohjasta olisi hyvin pieni, alle 0,1 prosenttia.

Voimalaitosverosta runsas kolme neljäsosaa kohdistuisi vesivoimaloihin. Vesivoima-

loiden osuus voimalaitosveron piiriin kuuluvien voimalaitosten yhteenlasketusta sähköntuotannosta olisi arviolta kaksi viidesosaa. Vastaavasti ydinvoimaloiden osuus yhteenlasketusta sähköntuotannosta olisi kolme viidesosaa. Tuulivoimaloiden osuus verosta olisi vähäinen.

Voimalaitosveron jakauma eri voimalaitosten kesken kuvaa voimalaitosten sähköntuotantoa vain karkealla tasolla, sillä voimalaitosrakennusten jälleenhankinta-arvon laskentaperusteiden ulkopuolelle jäävät keskeiset voimalaitosten sähköntuotantoon liittyvät koneet ja laitteet kuten turbiinit ja generaattorit. Lisäksi erot vesi-, ydin- ja tuulivoimalaitosten verorasituksessa johtuvat siitä, että voimalaitosrakennusten jälleenhankinta-arvojen laskentaperusteet eroavat jonkin verran toisistaan. Vesivoimaloiden jälleenhankinta-arvon määrittäminen perustuu vain vesivoimalaitoksia koskeviin laskentaperusteisiin, kun taas ydinvoimaloiden ja tuulivoimaloiden jälleenhankinta-arvo lasketaan yleisten kiinteistöverotuksen laskentaperiaatteiden mukaisesti. Verorasituksen epäsuhta suhteessa sähköntuotantoon johtuu myös siitä, että vesivoimaa käytetään paljolti sähköntuotannon säätövarana, kun taas ydinvoimaan pohjautuva sähköntuotanto on tasaisempaa. Toisaalta vero ei voi eikä sen ole tarkoituskaan edellä selitetyistä syistä perustua tuotetun sähkön määrään tai voimalaitoksen tehoon eikä siihen, että vesi ja ydinvoimalla olisi erilainen veroprosentti. Esitetyllä ratkaisulla saavutetaan kuitenkin kohtuudella asetettu tavoite eli saadaan vero kohdistettua niihin päästökauppajärjestelmään kuulumattomiin sähköntuotantomuotoihin, jotka erityisesti hyötyvät pohjoismaisilla markkinoilla päästökaupan aiheuttamista, kasvaneista voitoista.

Verorasituksen jakautuminen ydin- ja vesivoiman välillä kuvastaa myös nykyisen kiinteistöverorasituksen jakautumista näihin tuotantomuotoihin. Kaiken kaikkiaan voimalaitosvero merkitsisi kiinteistöverotukseen verrattavissa olevaa kustannusrasitetta voimalaitoksille. Voimalaitosveron piiriin kuuluvista voimalaitoskiinteistöistä peritään kiinteistövero rakennusten ja tonttien kiinteistövero huomioon ottaen arviolta noin 43 miljoonaa euroa. Tästä ydinvoimaloiden osuus on run-

sas kahdeksan miljoonaa euroa ja vesivoimaloiden noin 35 miljoonaa euroa.

Veron piiriin kuuluvien vesi- ja tuulivoimalaitosten osalta tarkan lukumäärän arvioiminen on vaikeaa, sillä voimalaitoksista, niiden ajantasaisista sähköntuotannon tehotiedoista ja käyttöönottovuosista ei ole olemassa kattavaa, päivitettyä viranomaisrekisteriä. Energiamarkkinaviraston ja Tullin rekisterien perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että veron piiriin kuuluvia nimellistehoitaan yli yhden megavoltttiampeerin vesivoimalaitoksia olisi noin 130 ja tuulivoimalaitoksia noin 10–15 kappaletta. Suurimmat veron piiriin kuuluvat voimalaitokset on pystytty määrittämään, mutta varsinkin pienten voimalaitosten kohdalla on vaikea arvioida osin vanhentuneiden tietojen perusteella, mitkä voimalaitokset tosiasiallisesti ylittävät ehdotetut tehorajat ja mikä niistä kannettava veron tarkka määrä olisi. Lisäksi voimalaitosveron piiriin kuuluvien jälleenhankinta-arvojen arvioiminen sisältää epävarmuustekijöitä, sillä kunkin voimalaitoksen kohdalla on erikseen määriteltävä se, mitkä rakennukset katsotaan voimalaitosta välittömästi palveleviksi rakennuksiksi ja mitkä muiksi rakennuksiksi.

Ydinvoiman osalta veron piiriin kuuluisi neljä ydinvoimalayksikköä. Kummankin ydinvoimalaitostoimintaa harjoittavan yrityksen verorasitus olisi arviolta noin 4–6 miljoonaa euroa.

Vesivoimaloiden osalta lähes kaikki Suomessa toimivat yli yhden megavoltttiampeerin nimellistehon ylittävät vesivoimalat kuuluisivat veron piiriin. Vesivoimaloiden koko vaihtelee suuresti aivan pienistä, lähes nollatehoisista voimalaitoksista aina lähes 200 megavoltttiampeerin tehoisiin voimalaitoksiin. Pieniä, teholtaan 1–10 megavoltttiampeerin suuruisia vesivoimalaitoksia on lukumääräisesti paljon, runsas 70 kappaletta eli lähes kaksi kolmasosaa voimalaitosveron piiriin kuuluvista vesivoimalaitoksista.

Vesivoimalaitosten keskimääräinen veron määrä olisi 300 000 euroa, mutta se vaihtelisi muutamista tuhansista euroista 2–3 miljoonaan euroon voimalaitosta kohden. Koska edellä kerrotun mukaisesti voimalaitosrakennuksen jälleenhankinta-arvo ei suoraan kuvasta voimalaitoksen sähköntuotantoa, voimalaitosveron määrä vaihtelee vesivoimaloi-

den välillä suhteessa tuotettuun sähkөөn. Varsinkin pienten voimalaitosten osalta verorasitus voisi muodostua kohtuuttomaksi, mikäli veroa ei porrastettaisi voimalaitoksen koon mukaan. Pienten vesivoimaloiden osuus veron piiriin kuuluvien vesivoimalaitosten yhteenlasketusta jälleenhankinta-arvosta on noin 11 prosenttia, kun niiden osuus yhteenlasketusta sähköntuotannosta on noin seitsemän prosenttia. Pienten voimalaitosten vuosittainen sähkön tuotantomäärä voi lisäksi vaihdella suuresti ja jäädä selvästi normaalia alemmalle tasolle esimerkiksi heikon vesivuoden tai normaalia pidempikestoisten korjaustoimenpiteiden takia. Ehdotettu veron porrastus tasaisi pienvoimaloiden verorasitusta kestäväälle tasolle.

Voimalaitosveron piiriin kuuluvien tuulivoimaloiden määrä on hyvin pieni johtuen veron aika- ja tehorajauksesta. Tuulivoimaloiden rakentaminen alkoi yleistyä Suomessa vasta 2000-luvulla ja etenkin ennen vuotta 2004 valmistuneet tuulivoimalat ovat tyypillisesti hyvin pieniä. On huomattava, että yhtä itsenäisesti toimimaan kykenevää tuulivoimalaitosyksikköä kohdellaan kiinteistöverotuksessa erillisenä voimalaitoksena, vaikka se sijaitsisi useamman yksikön tuulivoima-
puistossa. Suomessa arvioidaan olevan yhteensä noin 160 tuulivoimalaa, joista vain 10–15 kappaletta arvioidaan sekä valmistuneen ennen vuotta 2004 että olevan teholtaan yli yhden megavoltttiampeerin. Koska tuulivoimaloiden keskimääräinen taloudellinen käyttöaika on noin 20–30 vuotta, näidenkin tuulivoimaloiden käyttöiästä on suurin osa ohitettu. Veron määrä jäisi veron piiriin kuuluvien tuulivoimaloiden osalta hyvin pieneksi, noin 200–700 euroon yhtä tuulivoimalaa kohden, johtuen niiden alhaisista jälleenhankinta-arvoista.

Valtaosa voimalaitosverosta kohdistuisi muutamalle suurelle vesi- ja ydinvoiman tuottajalle. Teollisuuden osuudeksi voimalaitosverosta arvioidaan vajaa kolmannes ja kunnallisten energiayhtiöiden osuudeksi vajaa kuudennes.

Verolla ei tehtyjen selvitysten mukaan olisi vaikutusta sähkön tukkuhintaan pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla muuta kuin poikkeustilanteissa. Siten sähköntuottajat eivät voisi käyttää voimalaitosveroa sähkön myyntihin-

nan korotusperusteena vaan vero jäisi rasittamaan veron tarkoituksen mukaisesti veron piiriin kuuluvien voimalaitosten omistajayritysten tulosta. Omakustannushintaan sähköä osakkailleen tuottavissa voimalaitoksissa veron aiheuttama lisäkustannus tuotannossa siirtyisi myös voimalaitoksen osakkaiden lisäkustannukseksi, jolloin se näkyy myös näiden toimijoiden omakustannushintaan hankinnan sähkön hinnassa. Vastaavasti vero saattaa vaikuttaa teollisuuskonsernin sisällä konsernin eri osien välillä tapahtuvan sähkömyynnin hintaan, mikäli konsernin sisällä sähköntuotanto on järjestetty erilliseen yritykseen eikä sähkömyynnin hinnoittelussa sovelleta markkinahintaa. Kuitenkin tässäkin tapauksessa verorasitus konsernitasolla ei eroa siitä tapauksesta, että sähköntuotanto olisi järjestetty ilman erillistä sähköntuotantoyhtiötä.

4.2 Ympäristövaikutukset

Koska vero kohdistuisi vain vanhoihin voimalaitoksiin, vero ei vaikuttaisi uuden sähköntuotantokapasiteetin investointipäätöksiin ja niistä saataviin tuotto-odotuksiin. Siten vero ei vaikuttaisi kielteisesti halukkuuteen investoida uuteen päästöttömään tuotantoon. Verolla ei arvioida juuri olevan ympäristövaikutuksia.

4.3 Vaikutukset viranomaistoimintaan

Voimalaitosvero kohdistuisi arviolta noin 50 yritykseen, jotka ovat jo nyt verotilinnettelyn piirissä.

Uuden veron käyttöönotto edellyttäisi Verohallinnon tietojärjestelmiin kertaluonteisia muutoksia, joista aiheutuviksi kustannuksiksi arvioidaan 621 000 euroa. Lisäksi jälleenhankinta-arvojen määrittämisestä tietyissä tilanteissa, lähinnä kuntien omistamien vesivoimaloiden rakennusten ja rakennelmien jälleenhankinta-arvojen kohdalla, aiheutuisi siirtymäajalla 2014—2016 Verohallinnolle selvityskustannuksia arviolta 50—70 000 euroa. Kertaluonteista lisätyötä aiheutuu myös asiakkaiden opastamisesta sekä ohjeistuksen ja lomakkeiden laatimisesta, joka vaatisi ensimmäisenä vuonna arviolta yhden henkilötyövuoden. Lain soveltamisaikana Verohal-

linnolle arvioidaan aiheutuvan vuosittain kolmen henkilötyövuoden kustannukset sekä järjestelmän vuotuisia ylläpitokustannuksia.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettu vero ei vaikuttaisi sähkön hintaan pohjoismaisessa sähköpörssissä. Verolla ei siten arvioida olevan vaikutusta kotitalouksien välisiin taloudellisiin hyvinvointieroihin. Poikkeustilanteissa saattaa vero kuitenkin periaatteessa heijastua myös sähkön kulluttajahintaan ja täten maltillisesti myös kotitalouksien kulutusmenoihin. Pääsääntöisesti vero kuitenkin pienentää veron piiriin kuuluvien voimalaitosten omistajien tulosta ja sitä kautta jaettavaa voittoa. Tällä saattaa olla vaikutusta yritysten osingonjakoon ja siten yksityishenkilöiden ja yhteisöjen saamiin osinkotuottoihin. Arviota tulonjaon muutoksesta yksityishenkilöiden tapauksessa ei tässä yhteydessä ole pystytty tekemään, koska muutos koskisi vain erittäin pientä osaa väestöstä. Tutkimusaineistoa ei tällä tarkkuudella ole saatavissa.

5 Asian valmistelu

Esitys liittyy pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman ja kevään 2013 kehyspäätöksen veropoliittisiin linjauksiin.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön, Verohallinnon, Tullin ja Energiamarkkinaviraston kanssa.

Valmistelun yhteydessä on teetetty seuraavat selvitykset: Pöyry, Windfall-veron vaikutusten arviointi ja SKM Market Predictor, Sähkömarkkinaskenaariot vuoteen 2035.

Esityksestä pyydettiin lausuntoa työ- ja elinkeinoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Verohallinnolta, Tullilta, Energiamarkkinavirastolta, Energiateollisuus ry:ltä, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen Yrittäjiltä, Pienvesivoimayhdistys ry:ltä, Tuulivoimayhdistykseltä, Suomen Paikallisvoima ry:ltä, Turveteollisuusliitolta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, Akava ry:ltä, Suomen Luonnonsuojeluliitto

ry:ltä, Greenpeace Finlandilta, WWF Suomelta ja Maan ystävät ry:ltä.

Lausuntonsa ovat antaneet työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Verohallinto, Energiamarkkinavirasto, Energiateollisuus ry, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Metsäteollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Suomen Yrittäjät, Pienvesivoimayhdistys ry, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Paikallisuusvoima ry, Suomen kuntaliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Teollisuuden Voima Oyj, UPM-Kymmene Oyj, Pohjolan Voima Oy, PVO-Vesivoima Oy ja Suomen ElFi Oy. Suomen Yrittäjät ja Akava ry totesivat lausunnoissa, että niillä ei ole kommentoitavaa esitykseen.

Julkisen sektorin edustajat, SAK ry ja Suomen Luonnonsuojeluliitto suhtautuivat lausunnoissaan esitykseen myönteisesti. Energiamarkkinavirasto toi esiin huolensa siitä, että joissain poikkeustilanteissa vero siirtyisi sähkön hintaan. Esitystä puoltavat tahot pitivät veron tavoitteita hyväksyttävänä, esityksen ratkaisuja perusteltuina ja totesivat muun muassa yhteisöverokannan laskun kompensoivan verosta toimijoille aiheutuvaa taakkaa.

Valtaosassa lausunnoista kuitenkin esitettiin, ettei veroa otettaisi käyttöön ja epäiltiin voimalaitosveron olevan EU:n ilmastopoliitiikan, päästökauppajärjestelmän ja energiapolitiikkamme tavoitteiden vastainen. Niin ikään näissä elinkeinoelämän ja niiden etujärjestöjen lausunnoissa pelättiin, että voimaan astuessaan vero heikentäisi erityisesti vientisektorin kilpailukykyä ja työllisyyttä. Veron katsottiin myös nostavan rahoituskustannuksia ja vähentävän, ja jo vähentäneen, investointihalukkuutta energiasectoriin ja uusiutuvaan energiaan muun muassa veron luoman poliittisen riskin ja toimintaympäristön epävarmuuden lisääntymisen vuoksi. Useassa launnossa tuotiin esiin, että päästökaupan johdosta kohonneita voittoja ei voida pitää ansiottomina, sillä päästöjen vähentäminen on ollut esillä erilaisissa strategioissa ja tavoitteissa useita vuosikymmeniä. Esille nousi myös kysymys veron vähennykelvottomuuden seurauksista omakustannuseriaatteella toimiville Mankala-yhtiöille. Veron katsottiin myös nostavan sähkön hin-

taa suoraan ja epäsuorasti. Lukuisissa lausunnoissa jälleenhankinta-arvon käyttöä veroperusteena pidettiin perusteettomana ja epäneutraalina, ja vuoden 2003 jälkeen tehtyjen investointien vaikutuksesta veroperusteeseen oltiin huolissaan.

Lausuntojen pohjalta esitykseen tehtiin muutamia täsmennyksiä. Esimerkiksi ydinvoimala sanan käyttöä tarkennettiin. Varsinaisia muutoksia esitykseen ei ole tehty, sillä tavoitteensa mukaisesti vero on päästökaupan ulkopuolella toimiviin voimalaitoksiin kohdistuva vero, jonka avulla tasataan voimalaitosten päästökaupasta ansiottomasti kasvaneita voittoja.

Esitystä on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa, jossa Suomen Kuntaliitto ry esitti osan verotuotosta kana-voitavaksi kunnille.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Hallitus on antanut aikaisemmin esityksen laiksi väliaikaisesta pankkiverosta sekä laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n ja verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta (HE 167/2012 vp). Koska mainitussa esityksessä on ehdotettu muutettavaksi samaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:ää kuin tässä esityksessä, on esityksiä hyväksyttäessä varmistettava niiden yhteensopivuus.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä myös hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kiinteistöverolain muuttamisesta, varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 30 §:n muuttamisesta sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta (HE 76/2013 vp). Esityksessä ehdotetaan varojen arvostamisesta verotuksessa annettua lakia muutettavaksi siten, että kiinteistön verotusarvoa koskeviin säännöksiin lisättäisiin säännökset tuulivoimalaitosrakennelman jälleenhankinta-arvosta tehtävästä ikäalennuksesta ja verotusarvon vähimmäismäärästä. Ikäalennus olisi 2,5 prosenttia tuulivoimalarakennelmiin nykyisin sovelletun

kymmenen prosentin sijasta. Käytössä olevan tuulivoimalan rakennelmien verotusarvoksi katsottaisiin vähintään 40 prosenttia jälleenhankinta-arvosta nykyisen 20 prosentin sijasta. Ehdotuksen tavoitteena on ollut yhtäältä saattaa tuulivoimalarakennelmien verotusarvo vastaamaan paremmin niiden taloudellista käyttöaikaa, joksi esityksessä on arvioitu 20–30 vuotta, ja toisaalta lisätä kuntien tuulivoimaloista saamien kiinteistöverojen määrää ja siten kannustaa kuntia edistämään tuulivoimarakentamista alueellaan ilmasto- ja energiapolitiittisten tavoitteiden mukaisesti.

Viimeksi mainitun hallituksen esityksen perusteluissa on tuotu esiin, että kunnille tuulivoimaloiden verotusarvon nopeaa alenemista suurempi taloudellinen merkitys on sillä, että kiinteistöverolain 14 §:n 2 momentin mukaan alle kymmenen megavolttiampeerin nimellistehoiisiin voimalaitoksiin sovelletaan kunnanvaltuuston määräämää yleistä kiinteistöveroprosenttia, jonka kiinteistöverolaisissa säädetty vaihteluväli on 0,6–1,35 prosenttia. Nimellisteholtaan kymmentä megavolttiampeeria suurempaan voimalaitokseen sekä ydinpolttoaineen loppusijoituslaitokseen kuuluviin rakennuksiin ja rakennelmiin sovellettava veroprosentti, milloin kunnanvaltuusto on sen erikseen määrännyt, on sen sijaan kiinteistöverolain 14 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan enintään 2,85 prosenttia. Voimalaitoskunnat ovat pääsääntöisesti määränneet voimalaitoksille erikseen veroprosentin ja sen määrä näissä kunnissa on pääsääntöisesti 2,85 prosenttia.

Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että nykyinen kiinteistöverotuksessa sovellettava kymmenen megavolttiampeerin raja on varsin korkea verrattuna esimerkiksi sähkön valmisteveron suorittamisvelvollisuuden edellytyksenä olevaan tehorajaan tai muuhun voimalaitostoimintaa koskevaan sääntelyyn. Kiinteistöverolain pienvoimaloita koskevaan säännökseen ei kuitenkaan tuossa yhteydessä ehdotettu muutoksia, vaan katsottiin, että säännöksen tarpeellisuus, sen soveltamisedellytyksenä oleva nimellistehon taso, samoin kuin tarve yhdenmukaiseen tehorajaan eri veromuodoissa, on aiheellista arvioida uudelleen erityisen voimalaitosveron valmistelun yhteydessä.

Voimalaitosverolain valmistelun yhteydessä on pohdittu perusteita tarkistaa kiinteistöverolain pienvoimalasäännöstä. Erityyppisten pienvoimaloiden kustannustaso, tuotannon vaihtelut ja toimintaperusteet ovat merkittävästi erilaiset kuin suurtuotannolla ja siten pientuotantoa lievempää verokohtelua voidaan pitää perusteltuna. Sitä vastoin sille, että erityyppisiä pienvoimaloita ei kohdeltaisi kiinteistöverotuksessa yhdenmukaisesti, ei ole perusteita. Toisaalta on ilmeistä, että pienvoimaloiden edullisemmalle kiinteistöverokohtelulle on olemassa perusteita. Voimalaitosveron valmistelun yhteydessä kerättyjen vesivoimalaitoksia koskevien tietojen perusteella voidaan arvioida, että 2,85 prosentin kiinteistöveroprosentin soveltaminen nimellisteholtaan myös alle 10 megavolttiampeerin vesivoimalaitoksista merkitsisi useissa tapauksissa sitä, että vero muodostuisi varsin korkeaksi suhteutettuna sähkön tämänhetkiseen markkinahintaan.

Kun käytössä olevien tuulivoimaloiden nimellisteho on käytännössä enintään kolme megavolttiampeeria, pienvoimalasäännöksen mukaisen tehorajan alentaminen siten, että toimenpiteellä voitaisiin lisätä kuntien tuulivoimalarakennelmista saamia kiinteistöverotuloja, edellyttäisi tehorajan olennaista alentamista nykyisestä 10 megavolttiampeerista. Tämä johtaisi kuitenkin siihen, että monien pienvesivoimalaitosten kiinteistöverorasitus nousisi merkittävästi. Valmistelun yhteydessä on arvioitu mahdollisuutta soveltaa myös kiinteistöverotuksessa samankaltaista asteittain kiristyvää pienvoimaloiden verotustapaa, jota ehdotetaan sovellettavaksi voimalaitosveron osalta. Kiinteistöverotuksessa tällaisen liukuvan asteikon soveltaminen ei kuitenkaan käytännössä olisi mahdollista, koska huomiioon tulisi voida ottaa veroprosenteille säädettyjen vaihteluvälien mahdollistamat lukematomat erilaiset yleisen kiinteistöveroprosentin ja voimalaitosten veroprosentin yhdistelmät voimalaitoskunnissa. Tämän kaltainen vaihtoehto ei myöskään ilmeisesti mainittavasti lisäisi kuntien verotuloja nimenomaan tuulivoimaloista.

Kunnallisen itsehallinnon periaatteen vastaista olisi puolestaan se sinänsä ajateltavissa oleva ratkaisu, että kiinteistöverolaissa sää-

dettäisiin pienvoimaloille tietty kiinteä veroprosentti.

Edellä esitetyistä syistä kiinteistöverolain pienvoimalasäännöstä ei ehdoteta muutettavaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Voimalaitosverolaki

1 §. Soveltamisala. Lakia sovellettaisiin Suomessa sijaitseviin vesi-, tuuli- ja ydinvoimalaitoksiin, joiden generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho olisi yli yksi megavoltttiampeeria. Nimellisteholla tarkoitettaisiin generaattorin niin sanottua kilpiarvoa tai muulla tavalla luotettavasti osoitettua nimellistehoa. Veron alarajaksi valittu teho olisi yhdenmukainen sähkömarkkinalainsäädännön voimalaitoksia koskevan ilmoitusvelvollisuuden alarajan kanssa. Ydinvoimalaitoksella tarkoitettaisiin ydinvoimalaitosyksikköä.

Voimalaitosrakennuksen ja sitä välittömästi palvelevien rakennusten valmistumisvuodella tarkoitettaisiin samaa kuin kiinteistöverotuksessa käytetyllä rakennuksen valmistumisvuodella.

Voimalaitosta välittömästi palvelevat rakennukset tai rakennelmat verotettaisiin voimalaitoksen valmistumisvuoden mukaan. Siten veroa suoritettaisiin voimalaitosta välittömästi palvelevan rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvon perusteella, vaikka palveleva rakennus olisi valmistunut myöhemmin vuoden 2003 jälkeen. Jos vuoden 2003 jälkeen tehdyt tehonlisäykset huomioidaan kiinteistöverotuksessa peruskorjauksina ikävähennysten avulla rakennuksen ikälennusta laskemalla, siten ne eivät vaikuta voimalaitosveron veroperusteena käytettyyn jälleenhankinta-arvoon, eivätkä peruskorjaukset siten kasvata verovelvollisen voimalaitosverorasitusta.

2 §. Verovelvollisuus. Esityksen mukaan voimalaitosveroa olisi velvollinen maksamaan se, joka harjoittaa vesi-, tuuli- tai ydinvoimalaitostoimintaa Suomessa sijaitsevassa voimalaitoksessa. Verovelvollinen olisi se, joka harjoittaa kyseistä toimintaa verokauden eli kalenterivuoden alkaessa. Verovastuusta

yritysjärjestelytilanteissa säädettäisiin 10 §:ssä.

3 §. Verokausi ja veron määrä. Pykälän 1 momentin mukaan voimalaitosveron verokaudeksi säädettäisiin kalenterivuosi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verokaudelta suoritettavan veron määrästä. Vero laskettaisiin lain liitteen 1 verotaulukon mukaisena prosenttiosuutena voimalaitoksen rakennusten yhteenlasketusta jälleenhankinta-arvosta. Pienvoimalle vero olisi porrastettu tehon perusteella siten, että täysi vero tulisi suoritettavaksi vasta yli 10 megavoltttiampeerin tehoisesta voimalaitoksesta.

Pykälän 3 momentin mukaan voimalaitoksen pitkäaikainen tai pysyvä käytöstä poistaminen vapauttaisi veron maksamisesta, jos käytöstä poistaminen olisi kestänyt verokauden eli koko kalenterivuoden. Pitkäaikaisella tai pysyvällä käytöstä poistamisella tarkoitettaisiin samaa kuin sähkömarkkinalain (386/1995) 36 §:ssä. Sitä vastoin voimalaitoksen tilapäiset käyttökätköt kuuluvat sen normaaliin toimintaan, eivätkä vaikuttaisi velvollisuuteen maksaa voimalaitosveroa. Myös varavoimalat ja säätövoimantuotanto olisivat verovelvollisuuden piirissä, vaikka niiden ei ole tarkoitus tuottaa sähköä koko ajan.

4 §. Voimalaitoksen ja sitä palvelevan rakennuksen tai rakennelman arvostaminen. Pykälän 1 momentin perusteella voimalaitoksen ja sitä välittömästi palvelevan rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvo laskettaisiin arvostamislain 5 luvun 30 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten mukaisesti. Voimalaitosverossa arvostaminen tapahtuisi siten samalla tavalla kuin kiinteistöverotuksessa.

Vesivoimalaitosten arvostamisperusteet uudistettiin vuonna 1988, jolloin kaikille vesivoimalaitoksille laskettiin jälleenhankinta-arvo yksilöllisesti todellisten kustannusten ja ominaisuustietojen perusteella ja tasoksi määriteltiin 70 prosenttia. Vesivoimalaitok-

sena pidetään vesivoimalaitoksen ja sen rakenteiden jälleenhankinta-arvon perusteista annetun valtiovarainministeriön asetuksen 1 §:n mukaan laitosta, jonka kosken putouskorkeus on vähintään kolme metriä ja jonka teho on vähintään 500 kilowattia. Vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvoa laskettaessa otetaan huomioon voimalaitosrakenteiden hankinnasta johtuneet välittömät menot. Vesivoimalaitoksen ja sen rakenteiden jälleenhankinta-arvossa ovat mukana muun muassa vesivoimalaitosta välittömästi palvelevat padot, perkaukset ja pengerrykset myös maanrakennustöiden osalta.

Muita kuin vesivoimalaitosta välittömästi palvelevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita ei lueta mukaan vesivoimalaitoksen ja sen rakenteiden jälleenhankinta-arvoon. Esimerkiksi kalanviljelylaitoksia, toimisto-, varasto-, korjaamo- ja asuinrakennuksia, turbiineja, generaattoreita, patoluukkuja ja nostureita ei oteta huomioon. Näille rakennuksille ja rakennelmille lasketaan jälleenhankinta-arvo kuten muille vastaaville rakennuksille ja rakennelmille.

Tuotantotoimintaa, esimerkiksi sähkön tuotantoa palvelevia koneita ja laitteita ei lueta rakennuksen ja rakennelman hankintamenuun. Kyseiset laitteet ovat luonteeltaan irtainta omaisuutta eivätkä ne siten kuulu myöskään kiinteistöveron piiriin.

Ydinvoimalaitosyksikköä ja sitä välittömästi palvelevien rakennusten ja rakennelmien jälleenhankinta-arvo määrätään rakennuksen jälleenhankinta-arvon perusteista annetun valtiovarainministeriön asetuksen 21 §:n mukaan rakennuskustannusten perusteella. Ydinvoimalaitoksen jälleenhankinta-arvoksi katsotaan 70 prosenttia vastaavan rakennuksen tai rakennelman rakennuskustannuksista.

Hallituksen esityksen (HE 123/1994 vp) perustelujen mukaan ydinvoimalaitosta välittömästi palvelevia rakennuksia ovat esimerkiksi reaktorirakennus, valvomo, käytetyn ydinpolttoaineen välivarasto ja voimalaitosjätteen sijoituspaikka. Sen sijaan toimisto-, laboratorio ja muut ydinvoimalaitosta vain välillisesti palvelevien rakennusten jälleenhankinta-arvo lasketaan kuten muille vastaaville rakennuksille. Ydinpolttoaineen loppusijoituslaitos rinnastetaan ydinvoimalaitokseen.

Tuulivoimalaitoksena pidetään hallituksen esityksen (HE 145/2005 vp) perustelujen mukaan yhtä itsenäisesti toimimaan kykenevää tuulivoimalaa silloin, kun samalla alueella sijaitsee useita tuulivoimaloita. Tuulivoimalaitos on rakennelma, jollaisten jälleenhankinta-arvona pidetään valtiovarainministeriön rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista antaman asetuksen 21 §:n 1 momentin mukaan 70 prosenttia vastaavan rakennelman rakennuskustannuksista. Rakennelmana, jonka rakennuskustannusten perusteella jälleenhankinta-arvo lasketaan, pidetään tuulivoimalan perustuksia ja runkoa. Tuulivoimalan roottori laporeineen, vaihdelaatikko, generaattori ja muu laitteisto ovat luonteeltaan irtainta, eivätkä ne siten kuulu kiinteistöverotuksen piiriin.

Voimalaitoksen ja voimalaitosta palvelevan rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvo olisi siten sama kuin samalta vuodelta määrättyssä kiinteistöverotuksessa. Verovelvollinen saisi voimalaitoksen ja voimalaitosta palvelevan rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvon yleensä valmiiksi lasketuna kiinteistöverotuspäätöksen yhteydessä. Rakennusten ja rakennelmien jälleenhankinta-arvo heijastaisi karkeasti voimalaitoksen ansiottoman voiton määrää.

Verovelvolliselle, jolle pannaan maksuun kiinteistöveroa, lähetään verotuspäätös. Verotuspäätöksestä ilmenevät veronalaiset kiinteistöt ja niiden arvot. Verotuspäätökseen liittyy selvitysosa, johon on merkitty verotusarvon ja kiinteistöveron laskentaan vaikuttavat tarkemmat tiedot. Kiinteistöt on yksilöity kiinteistötunnuksella. Maapohja- ja rakennustietojen lisäksi selvitysosasta ilmenee myös, miten ja minkä arvon perusteella verotusarvo lasketaan. Selvitysosaan on merkitty myös maapohjaan ja rakennukseen sovelletut veroprosentit sekä käyttötarkoitus, jonka perusteella veroprosentti on määrätty. Rakennukset on merkitty selvitysosaan rakennustyypeittäin, esimerkiksi voimalaitos tai ydinvoimalaitos.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jälleenhankinta-arvon määräytymisestä niissä tilanteissa, joissa Verohallinnolta puuttuu tieto vesivoimalaitoksesta eikä vesivoimalaitoksen rakennuksille ole siten laskettu jälleenhankinta-arvoa. Tyypillinen tilanne kos-

kisi kuntien omistamia vesivoimalan rakennuksia. Koska kunnat eivät ole kiinteistöverovelvollisia omalla alueellaan omistamistaan kiinteistöistä, myöskään niiden omistamia rakennuksia ei ole rekisteröity Verohallinnon kiinteistötietokantaan. Näissä tilanteissa voimalaitoksen rakennusten jälleenhankinta-arvona pidettäisiin lain liitteen taulukon 2 mukaista tehon mukaan porrastettua arvoa. Tarkoituksena olisi, että valtiovarainministeriö vahvistaisi kyseisten voimalaitosten rakennuksille mahdollisimman pian jälleenhankinta-arvon. Käytännössä säännöstä sovellettaisiin vain siirtymäkauden ajan, joksi arvioidaan muutama vuosi. Vastaavissa tilanteissa tuulivoimaloiden jälleenhankinta-arvona pidettäisiin 50 000 euroa tuulivoimalan tehosta riippumatta.

5 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälän mukaan toimivaltainen viranomainen olisi Verohallinto, jonka tehtävänä olisi voimalaitosveron ilmoittamisen ja maksamisen valvonta, veron maksuunpano sekä veron palauttaminen ja periminen.

6 §. Veron ilmoittaminen ja maksaminen. Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollinen antaisi oma-aloitteisesti Verohallinnolle kausiveroilmoituksen verokauden joulukuussa ja maksaisi veron käyttäen omaa asiakaskohdasta verotiliviitetään. Veroilmoituksen voisi alkuvaiheessa antaa vain paperisena. Ilmoitus tulisi antaa siten, että se olisi perillä Verohallinnossa verotililain 8 §:n 1 ja 3 momentissa säädettyinä aikana eli joulukuun 7 päivään mennessä. Vero olisi suoritettava viimeistään joulukuun yleisenä eräpäivänä eli 12 päivänä.

Veroa koskevat tiedot verovelvollinen antaisi Verohallinnon vahvistamalla kausiveroilmoituksella. Verovelvollinen laskisi itsenäisesti kiinteistöverotuksen tietojen perusteella voimalaitoksen ja sen toimintaa välittömästi palvelevien rakennelmien jälleenhankinta-arvojen yhteisumman ja veron määrän. Tilanteissa, joissa voimalaitosverovelvollinen ei ole kiinteistön omistaja, hän saisi veron suorittamiseksi tarvittavat tiedot pääsääntöisesti suoraan kiinteistön omistajalta. Lisäksi verovelvollisella olisi viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n mukaan oikeus pyytää tietoja myös Verohallinnolta.

Pykälän 2 momentin mukaan Verohallinto antaisi tarkemmat määräykset kausiveroilmoituksella ilmoitettavista tiedoista ja ilmoituksen antotavasta.

7 §. Veron maksuunpano. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa Verohallinto maksuunpanisi veron. Pykälän 1 momentin mukaan Verohallinto maksuunpanisi veron verovelvollisen maksettavaksi, jos veroa ei ole ilmoitettu tai sitä on ilmoitettu liian vähän. Maksuunpannulle määrälle laskettaisiin verotililain mukaisesti viivästyskorkoa alkuperäisestä eräpäivästä maksupäivään.

Pykälän 2 momentin mukaan päätös veron määräämisestä olisi tehtävä viiden vuoden kuluessa asianomaisen verokauden päättymisestä. Määräaika vastaisi kiinteistöverotuksen muutoksenhakuaikaa. Ennen maksuunpanopäätöksen tekemistä Verohallinnon olisi kuultava verovelvollista. Kuuleminen voi tapahtua lähettämällä verovelvolliselle verotililain 7 §:n 4 momentissa tarkoitettu kehoitus, joka sisältää laskelman veron määrästä.

8 §. Arviomaksuunpano. Pykälässä säädettäisiin veron määräämisestä arvioimalla. Verohallinto määräisi veron arvioimalla, jos verovelvollinen on kokonaan laiminlyönyt veron ilmoittamisen tai on ilmoittanut sitä ilmeisesti liian vähän eikä ole kehotuksesta huolimatta antanut veron määräämistä varten tarvittavia tietoja. Arvioverotus koskisi pääosin käytännössä voimalaitosveron piiriin kuuluvien rakennusten määrittelemistä, sillä Verohallinnolla on käytössä rakennusten jälleenhankinta-arvot.

Pykälän 2 momentin mukaan olisi maksuunpano toimitettava viiden vuoden kuluessa sen verokauden päättymisestä, jolta vero on jäänyt suorittamatta. Verovelvolliselle olisi varattava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen arviomaksuunpanoa. Tilaisuus selvityksen antamiseen voi tapahtua lähettämällä verovelvolliselle verotililain 7 §:n 4 momentissa tarkoitettu kehoitus, joka sisältää laskelman arvioidun veron määrästä ja eräpäivän, johon mennessä vero on maksettava. Jos verovelvollinen ei ilmoita muutosta arvioituun määrään, vero merkitään verotilille velvoitteeksi eräpäivänä.

9 §. Veronkorotus. Pykälässä säädettäisiin voimalaitosverolle määrättävästä veronkorotuksesta, joka aiheutuu ilmoittamisvelvollis-

suuden laiminlyönnistä. Veronkorotus voitaisiin määrätä, jos verovelvollinen antaa Verohallinnolle veroa koskevan virheellisen tai olennaisesti puutteellisen ilmoituksen tai tiedon taikka muuten laiminlyö ilmoittamisvelvollisuutensa.

Veronkorotuksen määrä olisi porrastettu ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin vakavuusasteen mukaan. Pykälän 1 momentin mukaan veron määrää voitaisiin korottaa enintään 30 prosentilla, jos verovelvollinen on ilman pätevää syytä antanut ilmoituksen tai muun tiedon tai asiakirjan olennaisesti myöhässä, virheellisenä tai olennaisesti puutteellisenä taikka jos verovelvollinen on muutoin laiminlyönyt kokonaan tai osittain ilmoittamisvelvollisuutensa eikä laiminlyöntiä ole pidettävä vähäisenä.

Pykälän 2 momentin mukaan veron määrää voitaisiin korottaa vähintään 20 prosentilla ja enintään 50 prosentilla, jos verovelvollinen on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan taikka jättänyt muutoin ilmoittamisvelvollisuutensa täyttämättä, ja menettely on ollut omiaan aiheuttamaan sen, että veroa olisi jäänyt määräämättä.

Pykälän 3 momentin mukaan veron määrää voitaisiin korottaa vähintään 50 prosentilla ja enintään 100 prosentilla, jos 2 momentissa tarkoitettua verovelvollisen menettelyä ottaen huomioon sillä saavutettavissa oleva hyöty ja asiaan muutoin vaikuttavat olosuhteet on pidettävä törkeänä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että veronkorotus määrättäisiin vain siitä veron määrästä, jota ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti on koskenut.

Pykälän 5 momentin mukaan veronkorotusta ei kuitenkaan määrätä, jos verovelvollisen voimalaitosveroa varten antamissa tiedoissa on virhe, josta verovelvollisen ei voida kohtuudella olettaa olleen tietoinen.

Ilmoituksen myöhästymisestä määrättäisiin myöhästymismaksu.

10 §. Vastuu verosta. Pykälässä säädettäisiin verovastuusta silloin, kun verovelvollinen voimalaitostoiminnan harjoittaja on ollut osapuolena verokauden aikana tapahtuneessa yritysjärjestelyssä. Pykälän 1 momentin mukaan, jos verovelvollinen tai verosta vastuus-

sa oleva luovuttaisi verovuoden aikana voimalaitostoimintansa joko kokonaan tai osittain, vastaisivat myös toiminnan vastaanottaneet yhteisöt verokaudelta suoritettavasta voimalaitosverosta.

Pykälän 2 momentin mukaan sulautumisessa ja jakautumisessa vastaanottava yhteisö olisi verovelvollisen ohella vastuussa suoritettavasta voimalaitosverosta. Vastaanottava yhteisö olisi vastuussa sulautuvan ja jakautuvan voimalaitostoiminnan harjoittajan voimalaitosveron koko määrästä.

Velvollinen maksamaan voimalaitosveroa olisi voimalaitostoiminnan harjoittaja, joka harjoittaa vesi-, tuuli- tai ydinvoimalaitostoimintaa Suomessa sijaitsevassa voimalaitoksessa. Verovastuuseen sovellettaisiin verotililain 43 §:n ja veronkantolain (609/2005) 8 luvun säännöksiä. Tavallisesti vastuuvollinen olisi voimalaitostoimintaa harjoittava osakeyhtiö.

11 §. Ilmoituksen oikaiseminen. Pykälän 1 momentissa olisi yleinen säännös siitä, miten verovelvollinen oma-aloitteisesti korjaisi kausiveroilmoituksessa olevan virheen. Liikaa ilmoitettu vero oikaistaisiin antamalla kyseiseltä verokaudelta kausiveroilmoituksen oikaisuilmoitus. Säännös koskisi sekä verovelvollisen eduksi että vahingoksi tapahtuneiden virheiden korjaamista. Verohallinto antaisi tarkemmat määräykset oikaisuilmoituksessa annettavista tiedoista ja tietojen antotavasta.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuilmoitus olisi annettava viiden vuoden kuluessa sen verokauden päättymisestä, jolta vero on ilmoitettu.

12 §. Muutoksenhaku Verohallinnon ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta Verohallinnon ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökseen. Verohallinnon päätökseen haettaisiin muutosta oikaisuvaatimuksella. Muutoksen hakijana voisi olla verovelvollinen tai se, joka on veron suorittamisesta vastuussa. Myös veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö saisi hakea muutosta Verohallinnon päätökseen kirjallisella oikaisuvaatimuksella.

Oikaisuvaatimus tehtäisiin verotuksen oikaisulautakunnalle. Verovelvollinen voisi hakea muutosta valvonnan perusteella teh-

tyyn maksuunpano-, palautus-, oikaisu- ja uudelleenkäsitteilypäätökseen. Muutosta voitaisiin hakea paitsi maksuunpannusta tai palauttamatta jätetystä verosta, myös veronkorotuksesta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haettaisiin valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen kotikunta on. Jollei mainittua perustetta voitaisi käyttää, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimuksesta, valituksesta ja ennakkopäätösvalituksesta sekä niiden käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä verotusmenettelystä annettussa laissa (1558/1995) säädetään.

13 §. Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntäisi valitusluvan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi niillä, jotka voivat hakea muutosta Verohallinnon päätökseen. Muutoksenhaussa noudatettaisiin, mitä verotusmenettelystä annetun lain 70 ja 71 §:ssä säädetään.

14 §. Veronsaajien oikeudenvaltontayksikön kuuleminen ja tiedoksianto. Pykälän mukaan Veronsaajien oikeudenvaltontayksikköä kuultaisiin ja päätös annettaisiin tiedoksiten, että Veronsaajien oikeudenvaltontayksikölle varataan tilaisuus tutustua verotusasiakirjoihin. Säännös koskisi veroa koskevan asian käsittelyä Verohallinnossa ja Verohallinnon tekemän päätöksen tiedoksiantoa Veronsaajien oikeudenvaltontayksikölle.

15 §. Päätös Veronsaajien oikeudenvaltontayksikön pyynnöstä. Pykälässä säädetäisiin päätöksen tekemisestä Veronsaajien oikeudenvaltontayksikön pyynnöstä. Jos Veronsaajien oikeudenvaltontayksikkö katsoo, että verovelvollisen maksettavaksi olisi määrättävä veroa tai veronkorotusta, Verohallinnon olisi yksikön pyynnöstä tehtävä asiassa päätös, johon liitetään valitusosoitus.

16 §. Verotuksen muuttaminen muutoksenhaun perusteella ja seurannaismuutos. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädetäisiin verotuksen muuttamisesta, kun muutoksenhaun johdosta vero on poistettu tai sitä on alennettu, taikka veroa on määrätty tai korotettu. Vero

palautettaisiin tai perittäisiin säädetyine korokoseuraamuksineen. Pykälän 3 momentissa säädetäisiin seurannaismuutoksesta. Säännös olisi tarpeellinen perusteettomien veroetujen torjumiseksi muun muassa niissä tapauksissa, joissa muussa verotuksessa tehtyä voimallaitosveroon vaikuttavaa ratkaisua muutetaan. Ilman erityissäännöstä muutos voitaisiin yleensä ottaa huomioon vain määräaikaisten kuluessa. Seurannaismuutos voisi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun voimallaitosrakennuksen jälleenhankinta-arvo muuttuu kiinteistöverotuksesta tehdyn valituksen perusteella. Ehdotetun säännöksen mukaan veroa voitaisiin tällaisessa tapauksessa oikaista seurannaismuutoksin verotuksen oikaisulle säädetyistä määräajasta riippumatta. Vastavasti kiinteistöverolain mukaan kiinteistövero voitaisiin muuttaa seurannaismuutoksena, jos voimallaitosverosta tehdyn valituksen seurauksena voimallaitosrakennuksen jälleenhankinta-arvo muuttuisi.

17 §. Tiedonantovelvollisuus ja verotarkastus. Pykälässä säädetäisiin verovelvollisen tiedonantovelvollisuudesta veron valvontaa ja maksuunpanoa varten sekä verotarkastuksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollisen olisi Verohallinnon vaatimuksesta annettava Verohallinnolle veron valvontaa ja maksuunpanoa varten tarvittavat tiedot, asiakirjat ja muu tarpeellinen selvitys veron suorittamisvelvollisuudesta ja perusteista.

Pykälän 2 momentin mukaan verotarkastukseen sovellettaisiin, mitä verotusmenettelystä annetun lain 14 §:ssä säädetään. Voimallaitosveroa koskevassa verotarkastuksessa sovellettavat säännökset, oikeudet ja velvollisuudet sekä menettelyt olisivat samanlaiset kuin verotarkastuksessa yleensäkin.

18 §. Verohallinnon tiedonsaanti ja tarkastusoikeus. Pykälässä säädetäisiin sivullisen velvollisuudesta antaa Verohallinnolle tietoja voimallaitosveroa varten. Verohallinnon oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä verotusta tai muutoksenhakua koskevan asian käsittelyä varten tietoja sivulliselta ja viranomaiselta sekä oikeudesta tarkastaa ne asiakirjat, joista sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja voi olla saatavilla, olisi voimassa, mitä verotusmenet-

telystä annetun lain 19—25 §:ssä säädetään. Tiedonantovelvollisuus käsittäisi verotusmenettelystä annetun lain 19 ja 20 §:n mukaisen sivullisen ja viranomaisen velvollisuuden antaa Verohallinnon kehotuksesta tietoja yksittäistapauksessa.

19 §. Veron kiertäminen. Pykälä sisältäisi tavanomaisen veron kiertämisen estämistä koskevan yleislausekkeen. Siten, jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen sisältö tai muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, tai jos on ryhdytty muuhun toimenpiteeseen ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että verosta vapauduttaisiin, olisi veroa määrättäessä meneteltävä asian varsinaisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

20 §. Rangaistussäännös. Pykälässä olisi viittaussäännös rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—3 §:n veropetosta koskeviin säännöksiin, joita sovellettaisiin myös voimalaitosveroon.

21 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2014 suoritettavaan voimalaitosveroon.

1.2 Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

16 §. Pykälää muutettaisiin lisäämällä siihen uusi 11 kohta. Kohdan mukaan voimalaitosvero ei olisi verotuksessa vähennyskelpoinen erä. Pykälän 10 kohtaan tehtäisiin 11 kohdan lisäämisestä johtuva tekninen muutos.

1.3 Laki verotilistä annetun lain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Voimalaitosvero kannettaisiin oma-aloitteisena verona verotililain

mukaisessa menettelyssä vastaavalla tavalla kuin arvonlisävero ja työnantajasuoritukset. Verovelvollinen antaisi Verohallinnon tarkemmin määräämää menettelyä noudattaen voimalaitosverosta kausiveroilmoituksen ja maksaisi veron verotiliviitettään käyttäen. Kausiveroilmoitus annettaisiin ensimmäisinä vuosina paperilomakkeella ja sen tulisi olla perillä Verohallinnossa viimeistään joulukuun 7. päivänä. Veron verovelvollinen maksaisi viimeistään joulukuun 12. päivänä. Maksua ei voisi kohdistaa voimalaitosverolle vaan Verohallinto käyttäisi maksun verotililain säännösten mukaisesti verotilille kirjatulle erääntyneille veroille. Verovelvollisen tulisi huolehtia siitä, että maksut riittävät kaikkien erääntyneiden verojen maksuksi. Voimalaitosvero merkittäisiin verotilille ja verotiliotteelle.

Jos voimalaitosveron kausiveroilmoitus annettaisiin myöhässä, Verohallinto määräisi verolle verotililain mukaisen myöhästymismaksun. Jos vero jäisi verotilillä suorittamatta, sille perittäisiin verotililain mukaista viivästyskorkoa ja verotiliotteelle merkittäisiin saldohuomautus. Jos veroa ei saldohuomautuksista huolimatta maksettaisi, sitä perittäisiin samalla tavalla kuin muitakin maksamatta jääneitä veroja.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 2014 alusta edellyttäen, että komission valtiontukitarkastelu on päättynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Voimalaitosverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään

1 §

Soveltamisala

Suomessa sijaitsevasta generaattorien yhteenlasketulta nimellisteholtaan yli yhden megavolttiampeerin vesi-, tuuli- ja ydinvoimalaitoksesta, joka on valmistunut vuonna 2003 tai aikaisemmin, on suoritettava valtiolle veroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Verovelvollinen

Verovelvollinen on se, joka harjoittaa 1 §:ssä tarkoitettua voimalaitostoimintaa verokauden alkaessa.

3 §

Verokausi ja veron määrä

Verokausi on kalenterivuosi.

Verokauden veron määrä on liitteen taulukon 1 mukainen prosenttiosuus voimalaitoksen ja sitä välittömästi palvelevan rakennuksen tai rakennelman yhteenlasketusta jälleenhankinta-arvosta.

Veroa ei suoriteta verokaudelta, jonka voimalaitos on ollut pitkäaikaisesti tai pysyvästi käytöstä poistettuna.

4 §

Voimalaitoksen ja sitä palvelevan rakennuksen tai rakennelman arvostaminen

Tätä lakia sovellettaessa voimalaitoksen ja sitä välittömästi palvelevan rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvona pidetään varojen arvostamisesta verotuksessa annetun

lain (1142/2005) 30 §:n ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti laskettavaa jälleenhankinta-arvoa verokautta edeltävältä kalenterivuodelta.

Jos 1 momentin mukaista arvoa ei ole laskettu, vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvona pidetään liitteen taulukon 2 mukaista arvoa. Tuulivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvona pidetään 50 000 euroa.

5 §

Toimivaltainen viranomainen

Verohallinnon tehtävänä on veron ilmoittamisen ja maksamisen valvonta sekä veronkanto.

6 §

Veron ilmoittaminen ja maksaminen

Verovelvollisen on ilmoitettava ja maksettava verokaudelta suoritettava vero omaaloitteisesti viimeistään verokauden joulukuussa verotililaissa (604/2009) säädettyinä ajankohtana. Veroa koskevien tietojen ilmoittamisesta kausiveroilmoituksella säädetään verotililain 7 §:ssä.

Verohallinto antaa tarkemmat määräykset kausiveroilmoituksella ilmoitettavista tiedoista ja ilmoituksen antotavasta.

7 §

Veron maksuunpano

Jos veroa ei ole ilmoitettu tai sitä on ilmoitettu liian vähän, Verohallinto maksuunpanee puuttuvan määrän verovelvollisen maksettavaksi. Maksuunpannulle määrälle peritään verotililain mukainen viivästyskorko.

Maksuunpanoa koskeva päätös on tehtävä viiden vuoden kuluessa sen verokauden päättymisestä, jolta vero on jäänyt ilmoittamatta tai sitä on ilmoitettu liian vähän. Ennen maksuunpanoa verovelvolliselle on varattava tilaisuus selvityksen antamiseen.

8 §

Arviomaksuunpano

Jos verovelvollinen on laiminlyönyt veron ilmoittamisen kokonaan tai on ilmoittanut sitä ilmeisesti liian vähän, eikä ole kehotuksesta huolimatta antanut veron määräämistä varten tarvittavia tietoja, Verohallinnon on arvioitava veron määrä ja maksuunpantava vero verovelvollisen maksettavaksi. Maksuunpanulle määrälle maksettavasta viivästyskorosta säädetään verotilailaissa.

Maksuunpano on toimitettava viiden vuoden kuluessa sen verokauden päättymisestä, jolta vero on jäänyt suorittamatta. Ennen arviomaksuunpanoa on verovelvolliselle varattava tilaisuus selvityksen antamiseen.

9 §

Veronkorotus

Jos verovelvollinen on ilman pätevää syytä antanut ilmoituksen tai muun tiedon tai asiakirjan virheellisenä tai olennaisesti puutteellisenä taikka jos verovelvollinen on muutoin laiminlyönyt kokonaan tai osittain ilmoittamisvelvollisuutensa, eikä laiminlyöntiä ole pidettävä vähäisenä, veron määrää voidaan maksuunpanon yhteydessä korottaa enintään 30 prosentilla.

Jos verovelvollinen on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan taikka jättänyt muutoin ilmoittamisvelvollisuutensa täyttämättä, ja menettely on ollut omiaan aiheuttamaan sen, että veroa olisi jäänyt määräämättä, veron määrää voidaan korottaa vähintään 20 prosentilla ja enintään 50 prosentilla.

Jos 2 momentissa tarkoitettua verovelvollisen menettelyä ottaen huomioon sillä saatutavissa oleva hyöty ja asiaan muutoin

vaikuttavat olosuhteet on pidettävä törkeänä, veron määrää voidaan korottaa vähintään 50 prosentilla ja enintään 100 prosentilla.

Korotus määrätään siitä veron määrästä, josta 1—3 momentissa tarkoitettu laiminlyönti on koskenut.

Veronkorotusta ei kuitenkaan määrätä, jos verovelvollisen veroa varten antamissa tiedoissa on virhe, josta verovelvollisen ei voida kohtuudella olettaa olleen tietoinen.

10 §

Vastuu verosta

Jos verovelvollinen tai verosta vastuussa oleva luovuttaa verokauden aikana voimallistoimintansa kokonaan tai osittain, myös toiminnan vastaanottanut yhteisö vastaa verokaudelta suoritettavasta verosta seuraamukseensa.

Jos verovelvollinen on verokauden aikana osallisena sulautumisessa tai jakautumisessa, myös sulautumisessa tai jakautumisessa vastaanottavana yhteisönä oleva yhteisö vastaa kyseiseltä verokaudelta suoritettavasta verosta seuraamukseensa.

11 §

Ilmoituksen oikaiseminen

Verovelvollinen oikaisee kausiveroilmoituksessa olevan virheen antamalla kyseiseltä verokaudelta kausiveroilmoituksen oikaisuilmoituksen. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset oikaisuilmoituksessa annettavista tiedoista ja tietojen antotavasta.

Oikaisuilmoitus on annettava viiden vuoden kuluessa sen verokauden päättymisestä, jolta vero on ilmoitettu.

12 §

Muutoksenhaku Verohallinnon ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökseen

Verovelvollinen veron suorittamisesta 10 §:n nojalla vastuussa oleva ja Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö saavat hakea muutosta Verohallinnon päätökseen kirjallisella oikaisuvaatimuksella. Oikaisuvaatimus

tehdään verotuksen oikaisulautakunnalle. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haetaan valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen kotikunta on. Jollei mainittua perustetta voida käyttää, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Oikaisuvaatimukseen, valitukseen ja ennakkopäätösvalitukseen sekä niiden käsitteilyyn sovelletaan verotusmenettelystä annettua lakia (1558/1995).

13 §

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on niillä, jotka voivat hakea muutosta Verohallinnon päätökseen. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin verotusmenettelystä annetun lain 70 ja 71 §:ää.

14 §

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön kuuleminen ja tiedoksianto

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikköä kuullaan ja päätös annetaan tiedoksi siten, että Veronsaajien oikeudenvalvontayksikölle varataan tilaisuus tutustua verotusasiakirjoihin.

15 §

Päätös Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön pyynnöstä

Jos Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö katsoo, että verovelvollisen maksettavaksi olisi määrättävä veroa, veronlisäystä tai veronkorotusta, Verohallinnon on Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön pyynnöstä tehtävä asiassa päätös, johon liitetään valitusosoitus.

16 §

Verotuksen muuttaminen muutoksenhaun perusteella ja seurannaismuutos

Jos muutoksenhaun johdosta annetun päätöksen perusteella vero on poistettava tai sitä on alennettava, Verohallinto muuttaa verotusta ja palauttaa takaisin liikaa maksetun veron. Palautettavalle verolle maksettavasta korosta säädetään verotililaissa.

Jos muutoksenhaun johdosta annetun päätöksen perusteella veroa tulee määrättäväksi tai veroa on korotettava, Verohallinto antaa uuden päätöksen ja perii maksamattoman veron. Maksamattomalle verolle perittävästä korosta säädetään verotililaissa.

Jos verovelvollisen veron määrä on muuttunut toisen verovelvollisen veron määrään vaikuttavalla tavalla tai jos verovelvollisen muuta kuin tämän lain mukaista verotusta on muutettu tämän lain mukaiseen veroon vaikuttavalla tavalla, veron määrää oikaistaan muutosta vastaavaksi, jollei muutoksen tekeminen ole erityisestä syystä kohtuutonta.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettu muutos voidaan tehdä, vaikka 7 §:n 2 momentissa, 8 §:n 2 momentissa tai 11 §:n 2 momentissa säädetty määräaika on päättynyt.

17 §

Tiedonantovelvollisuus ja verotarkastus

Verovelvollisen on vaadittaessa annettava Verohallinnolle veron suorittamisen valvontaa ja maksuunpanoa varten tarvittavat tiedot, asiakirjat ja muu tarpeellinen selvitys veron suorittamisvelvollisuudesta ja perusteista.

Verotarkastukseen sovelletaan verotusmenettelystä annetun lain 14 §:ää.

18 §

Verohallinnon tiedonsaanti ja tarkastusoikeus

Verohallinnon oikeuteen saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä verotusta tai muutoksenhakua koskevan asian käsittelyä varten

tietoja sivulliselta ja viranomaiselta sekä oikeuteen tarkastaa ne asiakirjat, joista sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja voi olla saatavilla sovelletaan verotusmenettelystä annetun lain 19—22, 22 a, 23, 23 a, 23 b, 24 ja 25 §:ää.

19 §

Veron kiertäminen

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen sisältö tai muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, tai jos on ryhdytty muuhun toimenpiteeseen ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että verosta vapauduttaisiin, verotuksessa on meneteltävä asian varsinaisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

20 §

Rangaistussäännös

Rangaistus veron lainvastaisesta välttämisestä ja sen yrittämisestä säädetään rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—3 §:ssä.

21 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuotta 2014 koskevaan verotukseen.

Liite

Taulukko 1

Voimalaitoksen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho, MVA		Veroprosentti
yli	enintään	
1	2	0,50
2	3	0,61
3	4	0,72
4	5	0,83
5	6	0,94
6	7	1,06
7	8	1,17
8	9	1,28
9	10	1,39
10		1,50

Taulukko 2

Voimalaitoksen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho, MVA		Jälleenhankinta-arvo, euroa
yli	enintään	
1	2	694 000
2	3	1 388 000
3	4	2 081 000
4	5	2 775 000
5	6	3 469 000
6	7	4 163 000
7	8	4 857 000
8	9	5 551 000
9	10	6 244 000
10	11	6 938 000
11	12	7 632 000

12	13	8 326 000
13	14	9 020 000
14	15	9 714 000
15	16	10 407 000
16	17	11 101 000
17	18	11 795 000
18	19	12 489 000
19	20	13 183 000
20	25	13 876 000
25	30	17 346 000
30	35	20 815 000
35	40	24 284 000
40	45	27 753 000
45	50	31 222 000
50	55	34 691 000
55	60	38 160 000
60	65	41 629 000
65	70	45 098 000
70	75	48 568 000
75	80	52 037 000
80	85	55 506 000
85	90	58 975 000
90	95	62 444 000
95	100	65 913 000
100	110	69 382 000
110	120	76 321 000
120	130	83 259 000
130	140	90 197 000
140	150	97 135 000
150	160	104 073 000
160	170	111 012 000
170	180	117 950 000
180	190	124 888 000
190	200	131 826 000
200		138 765 000

2.

Laki**elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 16 §:n 10 kohta, sellaisena kuin se on laissa 987/2012 ja
lisätään 16 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 859/1981, 1164/1990, 717/2004, 1134/2005, 1077/2008 ja 987/2012, uusi 11 kohta seuraavasti:

16 §

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

10) väliaikaisesta pankkiverosta annetun lain (986/2012) nojalla suoritettava pankki-vero;

11) voimalaitosverolain (/) nojalla suoritettava vero.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotilistä annetun lain (604/2009) 1 §:n 2 momentin 7 kohta ja
lisätään 1 §:n 2 momenttiin uusi 8 kohta seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

7) ulkomailta tulevan palkansaajan lähde-
verosta annettu laki (1551/1995);
8) voimalaitosverolaki (/).

Lakia sovelletaan 5 momentissa mainituin
poikkeuksin seuraavien lakien nojalla kan-
nettaviin veroihin ja maksuihin:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2013

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**

Opetusministeri *Krista Kiuru*

2.

Laki**elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 16 §:n 10 kohta, sellaisena kuin se on laissa 987/2012 ja
lisätään 16 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 859/1981, 1164/1990, 717/2004, 1134/2005, 1077/2008 ja 987/2012, uusi 11 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 §

16 §

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

10) väliaikaisesta pankkiverosta annetun lain (986/2012) nojalla suoritettava pankkivero.

10) väliaikaisesta pankkiverosta annetun lain (986/2012) nojalla suoritettava pankkivero;

11) voimalaitosverolain (/) nojalla suoritettava vero.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____ .

3.

Laki**verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotilistä annetun lain (604/2009) 1 §:n 2 momentin 7 kohta ja
lisätään 1 §:n 2 momenttiin uusi 8 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

 Lakia sovelletaan 5 momentissa mainituin
 poikkeuksin seuraavien lakien nojalla kannet-
 taviin veroihin ja maksuihin:

 Lakia sovelletaan 5 momentissa mainituin
 poikkeuksin seuraavien lakien nojalla kan-
 nettaviin veroihin ja maksuihin:

 7) Ulkomailta tulevan palkansaajan lähde-
 verosta annettu laki (1551/1995).

 7) ulkomailta tulevan palkansaajan lähde-
 verosta annettu laki (1551/1995);
 8) voimalaitosverolaki (/).

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*
